EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 3.5.2023
COM(2023) 234 final

2023/0135 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

korruption torjunnasta sekä neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS ja sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, tehdyn yleissopimuksen korvaamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 muuttamisesta

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Korruptio aiheuttaa suurta haittaa yhteiskunnalle, demokratialle, taloudelle ja yksilöille. Se heikentää toimielimiä, joista olemme riippuvaisia, ja nakertaa niiden uskottavuutta sekä niiden kykyä toteuttaa julkista politiikkaa ja tarjota laadukkaita julkisia palveluja. Se mahdollistaa osaltaan järjestäytyneen rikollisuuden ja vihamielisen ulkomaisen sekaantumisen. Korruption onnistunut ehkäiseminen ja torjuminen on olennaisen tärkeää sekä EU:n arvojen että EU:n politiikkojen vaikuttavuuden turvaamiseksi, oikeusvaltioperiaatteen vaalimiseksi ja luottamuksen säilyttämiseksi hallintoa ja julkisia instituutioita kohtaan.

Korruptio haittaa kestävää talouskasvua, vie tuottaviin tuloksiin tarvittavia resursseja, heikentää julkisten menojen tehokkuutta ja syventää sosiaalista eriarvoisuutta. Se haittaa sisämarkkinoiden tehokasta ja sujuvaa toimintaa, luo epävarmuutta liiketoimintaan ja hidastaa investointeja. Korruptiota on jo sen luonteen vuoksi vaikea arvioida määrällisesti, mutta varovaistenkin arvioiden mukaan sen kustannukset EU:n taloudelle ovat vähintään 120 miljardia euroa vuodessa[1]. Korruption kielteiset vaikutukset tuntuvat koko maailmassa, sillä ne heikentävät pyrkimyksiä toteuttaa hyvää hallintotapaa ja luoda vaurautta sekä saavuttaa Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteet.

Vuoden 2022 Eurobarometri-tutkimuksen mukaan 68 prosenttia EU:n kansalaisista ja 62 prosenttia EU:hun sijoittautuneista yrityksistä katsoo, että korruptio on vastaajan kotimaassa laajalle levinnyttä.[2] Vuoden 2022 unionin tilaa koskevassa puheessa korruption torjunta asetettiin tärkeälle sijalle Euroopan komission asialistalla ja korostettiin tarvetta puuttua korruptioon sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Myös Euroopan parlamentti on toistuvasti kehottanut lisäämään EU:n toimia korruption torjumiseksi.[3] Neuvosto on esittänyt samanlaisia kehotuksia erityisesti järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjuntaa koskevan yhteistyön yhteydessä.[4]

Korruption torjuntaa koskeva EU:n nykyinen oikeudellinen kehys on saatettava ajan tasalle, jotta voidaan ottaa huomioon korruptiouhkien kehitys ja kansainvälisen oikeuden mukaiset unionin ja jäsenvaltioiden oikeudelliset velvoitteet sekä kansallisten rikosoikeudellisten kehysten kehitys. Neuvoston puitepäätöksessä 2003/568/YOS[5] säädetään korruption kriminalisointia koskevista vaatimuksista yksityisen sektorin osalta. Vuonna 1997 tehdyssä

---

[1] Arvio perustuu työhön, jota ovat tehneet asiantuntevat laitokset ja elimet, kuten kansainvälinen kauppakamari, Transparency International, YK:n Global Compact -ohjelma, Maailman talousfoorumi ja Clean Business is Good Business. Sen perusteella korruption vuoksi menetettävän taloudellisen vaurauden määräksi arvioidaan koko maailman tasolla 5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Toisen arvion mukaan korruption aiheuttamat kustannukset olivat EU:ssa 179–990 miljardia euroa vuodessa (RAND Europen vuonna 2016 tekemä tutkimus ”The Cost of Non-Europe in the area of Corruption”).

[2] Ks. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/citizens-and-businesses-have-spoken-corruption-remains-serious-problem-eu-countries-2022-07-13_en

[3] Esimerkiksi päätöslauselma 25. lokakuuta 2016 korruption torjunnasta ja jatkotoimenpiteistä CRIM-erityisvaliokunnan päätöslauselman johdosta (2015/2110(INI)) ja Euroopan parlamentin suositus 17. helmikuuta 2022 neuvostolle ja komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle korruptiosta ja ihmisoikeuksista (2021/2066(INI)).

[4] Neuvoston päätelmät järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjuntaa koskevien EU:n prioriteettien asettamisesta EMPACTia varten vuosiksi 2022–2025, 9.3.2023.

[5] Neuvoston puitepäätös 2003/568/YOS, tehty 22 päivänä heinäkuuta 2003, lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla (EUVL L 192, 31.7.2003, s. 54).

yleissopimuksessa[6] sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, käsitellään yleisesti tiettyjä korruptiotoimia, joissa on osallisina tällaisia virkamiehiä. Nämä välineet eivät kuitenkaan ole riittävän kattavia, ja jäsenvaltioiden nykyisiä sääntöjä on kehitettävä edelleen, jotta varmistetaan korruption yhdenmukaisempi ja tehokkaampi torjunta unionissa. Lisäksi on ilmennyt puutteita täytäntöönpanossa kansallisella tasolla sekä esteitä eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisessä yhteistyössä. Jäsenvaltioiden viranomaisilla on haasteita, jotka liittyvät syytetoimien liian pitkään kestoon, lyhyisiin vanhentumisaikoihin, erioikeuksia ja immuniteettia koskeviin sääntöihin, rajallisiin resursseihin, koulutukseen ja tutkintavaltuuksiin.

EU on sopimuspuolena korruption vastaisessa Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksessa (UNCAC)[7], joka on tämän alan kattavin kansainvälinen oikeudellinen väline ja joka sisältää monia erilaisia toimia korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Tällä lainsäädäntöehdotuksella päivitetään EU:n lainsäädäntökehys muun muassa sisällyttämällä siihen EU:ta sitovat kansainväliset normit, kuten YK:n korruptiosopimuksessa määrätyt normit. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki korruption muodot kriminalisoidaan kaikissa jäsenvaltioissa, että myös oikeushenkilöt voidaan saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen korruptiosta ja että tällaisista rikoksista määrätään tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rangaistuksia. Lisäksi ehdotus sisältää asiaankuuluvia toimenpiteitä korruption ehkäisemiseksi kansainvälisten normien mukaisesti ja rajatylittävän yhteistyön helpottamiseksi, kuten YK:n korruptiosopimuksessa edellytetään.

Korruption kitkemiseksi tarvitaan sekä ehkäisy- että torjuntamekanismeja. Jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan monenlaisia ehkäiseviä, lainsäädännöllisiä ja yhteistyöhön perustuvia toimenpiteitä osana korruption torjuntaa. Lahjomattomuusperiaatteen laiminlyöminen, ilmoittamattomat eturistiriidat tai eettisten sääntöjen vakavat rikkomiset voivat johtaa korruptioon, jos niihin ei puututa. Korruption ehkäiseminen vähentää rikosten torjunnan tarvetta ja tuottaa myös laajempia hyötyjä, sillä sen avulla lisätään kansalaisten luottamusta ja hallitaan virkamiesten toimintaa.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Direktiiviehdotus täydentää vuosiksi 2020–2025 laadittua EU:n turvallisuusunionistrategiaa[8]. Komissio hyväksyi huhtikuussa 2021 myös järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevan EU:n strategian vuosiksi 2021–2025[9], joka sisältää erityisiä toimia korruption torjumiseksi, koska se on yksi järjestäytyneen rikollisuuden mahdollistaja. Komissio arvioi jatkotoimena sekä lainsäädännöllisen että operatiivisen ulottuvuuden nykytilannetta korruption ehkäisemisessä ja torjunnassa toteuttamalla ulkoisen tutkimuksen, joka valmistui vuoden 2022 lopussa.[10]

---

[6] Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla tehty sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskeva yleissopimus (EYVL C 195, 25.6.1997, s. 2).

[7] Yhdistyneet Kansakunnat 2003, korruption vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus, sopimussarja 2349 (lokakuu): 41, https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/

[8] Komission tiedonanto EU:n turvallisuusunionistrategiasta, COM(2020) 605 final, 24.7.2020.

[9] Komission tiedonanto – Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva EU:n strategia vuosiksi 2021–2025, COM(2021) 170 final, 14.4.2021.

[10] Euroopan komissio, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K. ym., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023.

Huhtikuussa 2021 hyväksytty ihmiskaupan torjuntaa koskeva EU:n strategia vuosiksi 2021–2025[11] liittyy tiiviisti järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevaan EU:n strategiaan. Siinä korostetaan, että ihmiskauppaan osallistuvat järjestäytyneet rikollisryhmät hyödyntävät toiminnassaan yhä useammin laillisia yrityksiä ja osallistuvat muihin vakaviin rikoksiin, kuten korruptioon, ydintoimintojensa tukemiseksi. Korruptio voi lisäksi haitata ihmiskaupan havaitsemista, esimerkiksi jos uhrien tunnistamisesta vastaavat viranomaiset ovat osallisina korruptiossa.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Oikeusvaltioperiaatetta koskeva välineistö

Komissio on vuodesta 2020 lähtien seurannut kansallisten korruptiontorjuntatoimien kehitystä yhtenä vuotuisen oikeusvaltiokertomusmenettelyn keskeisistä osa-alueista. Vuodesta 2022 lähtien kertomuksissa on myös annettu jäsenvaltioille suosituksia, joiden tarkoituksena on tukea niitä käynnissä olevien tai suunniteltujen uudistusten toteuttamisessa, edistää myönteistä kehitystä ja auttaa niitä havaitsemaan parannuskohteita ja tilanteita, joissa viimeaikaiset muutokset tai uudistukset edellyttävät jatkotoimia. Korruptiontorjuntatoimenpiteet ovat myös osa talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ja elpymis- ja palautumissuunnitelmien puitteissa jäsenvaltioiden kanssa tehtävää työtä. Eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä on arvioitu korruption torjuntaan liittyviä haasteita, kuten julkisia hankintoja, julkishallinnon lahjomattomuutta, liiketoimintaympäristöä ja terveydenhuoltoa. Ohjausjakson puitteissa annettavat maakohtaiset suositukset ovat ohjanneet konkreettisia uudistuksia ja investointeja korruptiontorjuntavalmiuksien parantamiseksi useissa jäsenvaltioissa. Ne otetaan huomioon kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien konkreettisissa välitavoitteissa.

Yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetun asetuksen (asetus (EU, Euratom) 2020/2092) nojalla komissio voi ehdottaa, että EU:n neuvosto määrää EU:n jäsenvaltioille talousarviotoimenpiteitä, jos oikeusvaltion periaatteiden rikkominen – korruptio mukaan luettuna – voi vaikuttaa tai uhkaa vakavasti vaikuttaa riittävän suoraan unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen.

Korruptiota käytetään välineenä myös ulkomaisessa sekaantumisessa demokraattisiin prosesseihin. Tämä on keskeinen aihe parhaillaan laadittavassa demokratian puolustuspaketissa, joka sekin sisältyy komission vuoden 2023 työohjelmaan.

Menetetyksi tuomitseminen ja varojen takaisinhankinta

Direktiivillä 2014/42/EU[12] vahvistettiin rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevat säännöt, jotta rikollisilta voidaan riistää tehokkaasti heidän rikoksella saamansa varat. Sen soveltamisala kattoi rikokset, jotka kuuluvat virkamiesten lahjontaa koskevan yleissopimuksen[13] sekä lahjonnan torjumisesta yksityisellä

[11] Komission tiedonanto – Ihmiskaupan torjuntaa koskeva EU:n strategia 2021–2025, COM(2021) 171 final, 14.4.2021.

[12] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39).

[13] Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskeva yleissopimus (EYVL C 195, 25.6.1997).

sektorilla tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS[14] soveltamisalaan. Komissio esitti toukokuussa 2022 ehdotuksen uudeksi direktiiviksi varojen takaisinhankinnasta ja menetetyksi tuomitsemisesta[15] aiemman lainsäädännön[16] pohjalta. Ehdotuksessa säädetään uudesta ja vahvistetusta varojen takaisinhankintaa koskevasta kehyksestä, jolla varmistetaan, ettei rikos kannata. Ehdotettu direktiivi antaisi viranomaisille paremmat välineet riistää järjestäytyneiltä rikosryhmiltä varat, joiden turvin ne voisivat jatkaa rikollista toimintaa, muun muassa korruptiota.

Rahanpesun torjunta

Korruptio ja rahanpesu liittyvät kiinteästi toisiinsa. Muiden hyötyä tuottavien rikosten tavoin korruptiorikoksia tehdään yksityisen hyödyn saamiseksi. Rahanpesun torjunta on tärkeä osa-alue laajemmassa toimintasuunnitelmassa, jolla torjutaan vakavaa rikollisuutta, myös korruptiota, riistämällä rikollisilta heidän rikoksella hankkimansa varat ja asettamalla syytteeseen ne, jotka avustavat näiden varojen pesemisessä.

Rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetussa direktiivissä (EU) 2018/1673[17] vahvistetaan rahanpesun kriminalisointia koskevat perussäännöt ja säädetään, että korruptio on katsottava rahanpesun esirikokseksi. Komissio hyväksyi heinäkuussa 2021 lainsäädäntöehdotuksia, joilla vahvistetaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia unionin sääntöjä[18] erityisesti parantamalla rahanpesun selvittelykeskusten valmiuksia havaita ja analysoida laittomia rahavirtoja ja levittää rikoshyödyn pesemiseen liittyviä tietoja. Tämä on keskeinen edellytys korruptiorikosten tehokkaalle tutkinnalle ja syytteeseenpanolle.

Kulttuuriesineiden laiton kauppa on järjestäytyneen rikollisuuden kannalta tuottoisaa toimintaa. Laittoman kaupan lisäksi rikolliset voivat myös käyttää laillisesti hankittuja kulttuuriesineitä rahanpesuun ja pakotteiden kiertämiseen. Komissio hyväksyi 13. joulukuuta 2022 EU:n toimintasuunnitelman kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjumiseksi[19]. Toimintasuunnitelma tarjoaa EU:lle ja jäsenvaltioille kattavan kehyksen kulttuuriesineiden laittoman kaupan ja siihen liittyvien rikosten, myös korruption, ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä niitä koskevien rikosoikeudellisten toimien edistämiseksi.

[14] Neuvoston puitepäätös 2003/568/YOS, tehty 22 päivänä heinäkuuta 2003, lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla (EUVL L 192, 31.7.2003).

[15] Bryssel, 25.5.2022, COM(2022) 245 final.

[16] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39); neuvoston päätös 2007/845/YOS, tehty 6 päivänä joulukuuta 2007, varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavien jäsenvaltioiden toimistojen yhteistyöstä rikoksen tuottaman hyödyn tai muun rikokseen liittyvän omaisuuden jäljittämisessä ja tunnistamisessa (EUVL L 332, 18.12.2007, s. 103); neuvoston puitepäätös 2005/212/YOS, tehty 24 päivänä helmikuuta 2005, rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta (EUVL L 68, 15.3.2005, s. 49); ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1805, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta (EUVL L 303, 28.11.2018, s. 1).

[17] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1673, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 284, 12.11.2018).

[18] Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva lainsäädäntöpaketti, https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-legislative-package_en

[19] Komission tiedonanto *EU:n toimintasuunnitelma kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjumiseksi*, COM(2022) 800 final, 13.12.2022.

Väärinkäytösten paljastajien suojelu

Direktiivi (EU) 2019/1937 unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, jäljempänä ’väärinkäytösten paljastajia koskeva direktiivi’[20], annettiin vuonna 2019, ja sen tarkoituksena oli tarjota väärinkäytösten paljastajille vankka suoja keinona tehostaa EU:n oikeuden noudattamisen valvontaa keskeisillä politiikan aloilla. Direktiiviä sovelletaan myös petoksista, korruptiosta ja muusta unionin taloudellisia etuja vahingoittavasta laittomasta toiminnasta ilmoittamiseen ja tällaisista rikkomisista ilmoittavien henkilöiden suojeluun.[21] Tämän direktiivin soveltamisala olisi ulotettava tässä ehdotuksessa tarkoitetuista rikoksista ilmoittamiseen sekä tällaisista rikoksista ilmoittavien henkilöiden suojeluun. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten olisi myös varmistettava, että henkilöille, jotka toimittavat todisteita tai tekevät muuten yhteistyötä rikostutkinnan kanssa, annetaan tarvittavaa suojelua, tukea ja apua rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

Sijoittajien kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyt

Sijoittajien kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyjen (niin kutsuttujen kultaisten viisumien ja kultaisten passien järjestelmien) avulla voidaan peitellä tai helpottaa talousrikoksia, myös korruptiota.[22] Lisäksi näiden järjestelyjen läpinäkyvyyden ja valvonnan puutteeseen liittyy huolenaiheita, jotka koskevat välittäjien asemaa näissä järjestelmissä. Komission ehdotuksella uudeksi rahanpesun torjuntaa koskevaksi asetukseksi[23] on tarkoitus säätää välittäjien roolia sijoittajien oleskeluoikeusjärjestelyissä koskevasta valvonnasta. Komissio katsoo, että sijoittajien kansalaisuusjärjestelyt, joissa jäsenvaltion kansalaisuus ja siten EU:n kansalaisuus myönnetään järjestelmällisesti vastineeksi ennalta määritetyille maksuille tai sijoituksille ilman aitoa yhteyttä kansalaisuuden myöntävään jäsenvaltioon, rikkovat EU:n oikeutta. Näin ollen komissio katsoo, että jäsenvaltiot eivät saa käyttää tällaisia järjestelyjä.[24] Komissio on toteuttanut sille perussopimusten valvojana kuuluvien valtaoikeuksien perusteella suoria toimia tällaisia järjestelyjä ylläpitäviä jäsenvaltioita vastaan, jotta järjestelyt lakkautettaisiin.

Komissio myös antoi 28. maaliskuuta 2022 suosituksen, jossa se kehotti jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet ja suojatoimet sijoittajien oleskeluoikeusjärjestelyihin liittyvien erilaisten riskien, kuten korruption, torjumiseksi.[25]

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

Direktiivillä (EU) 2017/1371[26] pyritään luomaan yhteiset vähimmäissäännöt sisältävä yhdenmukaistettu järjestelmä unionin taloudellisia etuja vahingoittavien petosten ja muiden

[20] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019).

[21] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1), 10 artiklan 3 kohdan a alakohta.

[22] Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle *Sijoittajien kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyt Euroopan unionissa*, COM(2019) 12 final, 23.1.2019. Komissio saattoi 21. maaliskuuta 2023 yhtä jäsenvaltiota koskevan asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska kyseinen jäsenvaltio rikkoi EU:n oikeutta sijoittajien kansalaisuusjärjestelyllään.

[23] Ehdotus asetukseksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, COM(2021) 420 final.

[24] Komissio saattoi 21. maaliskuuta 2023 yhtä jäsenvaltiota koskevan asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, koska kyseisen jäsenvaltion toteuttama sijoittajien kansalaisuusjärjestely oli EU:n oikeuden vastainen.

[25] Komission suositus, annettu 28 päivänä maaliskuuta 2022, sijoittajien kansalaisuusjärjestelyjä ja sijoittajien oleskeluoikeusjärjestelyjä koskevista välittömistä toimista Venäjän hyökättyä Ukrainaan, C(2022) 2028 final.

rikosten torjumiseksi. Direktiivissä esitetään yhteiset määritelmät useille unionin taloudellisia etuja vahingoittaville rikoksille, kuten petoksille, rahanpesulle, lahjuksen antamiselle ja ottamiselle sekä varojen väärinkäytölle.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’, 325 artiklassa määrätään, että unioni ja jäsenvaltiot jakavat vastuun unionin taloudellisten etujen suojaamisesta petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta. Siinä määrätään myös velvollisuudesta varmistaa unionin ja kansallisten taloudellisten etujen samantasoinen suoja.

Jotta voidaan varmistaa, että jäsenvaltioilla on käytössä samantasoiset toimenpiteet niin unionin etuja kuin niiden omia taloudellisia etuja vahingoittavan korruption torjumiseksi, direktiivi (EU) 2017/1371 on tarpeen yhdenmukaistaa tässä direktiivissä vahvistettujen vaatimusten kanssa seuraamusten, raskauttavien ja lieventävien seikkojen ja vanhentumisaikojen osalta.

Direktiivin (EU) 2017/1371 arvioinnin yhteydessä komissio arvioi kyseisen direktiivin 18 artiklan mukaisesti, missä määrin direktiivissä vahvistettuja rikosten määritelmiä on tarpeen päivittää tässä ehdotettavan direktiivin valossa.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Tämän ehdotuksen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 ja 2 kohta ja 82 artiklan 1 kohdan d alakohta.

SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa korruptio määritellään yhdeksi niistä rikoksista, jotka ovat luonteeltaan rajatylittäviä. Kyseisen artiklan nojalla Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää korruption määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä.

Korruptiolle ei ole olemassa vain yhtä määritelmää, koska sitä esiintyy eri muodoissa, joissa on osallisina erilaisia toimijoita. Korruptio on alueellisiin olosuhteisiin liittyvä ilmiö, jota esiintyy yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla monissa eri muodoissa, kuten lahjontana, kavalluksina, vaikutusvallan tai tiedon kauppaamisena, virka-aseman väärinkäyttönä ja laittomana vaurastumisena.[27]

YK:n korruptiosopimuksesta käytyjen neuvottelujen yhteydessä Yhdistyneiden kansakuntien sopimusvaltiot pohtivat huolellisesti, olisiko korruptiolle annettava oikeudellinen määritelmä. Ne tulivat siihen tulokseen, että jotkin korruption muodot jäisivät väistämättä minkä tahansa kattavaksi tarkoitetun määritelmän ulkopuolelle. Näin ollen kansainvälinen yhteisö sopi tietyistä korruption ilmenemismuodoista ja antoi kullekin valtiolle mahdollisuuden mennä YK:n korruptiosopimuksessa asetettuja vähimmäisvaatimuksia pidemmälle.[28]

SEUT-sopimuksen 83 artiklan 2 kohta muodostaa oikeusperustan, jonka nojalla tällä direktiiviehdotuksella muutettava direktiivi (EU) 2017/1371 alun perin hyväksyttiin.

---

[26] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017).

[27] *Stepping up the EU’s efforts to tackle corruption – Cost of non-Europe Report*, Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, Meenakshi Fernandes ja Lenka Jančová, 2023, s. 15.

[28] UNODC, *Safeguarding against Corruption in Major Public Events – Facilitator’s Guide*, s. 30.

Mainitussa kohdassa määrätään EU:n toimivallasta vahvistaa rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt sellaisilla EU:n politiikan aloilla, joilla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, jos tämä on välttämätöntä näiden politiikan alojen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

SEUT-sopimuksen 82 artiklan 1 kohdan d alakohta muodostaa oikeusperustan toimenpiteille, joilla helpotetaan jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä, esimerkiksi annettaessa yhteisiä sääntöjä toimivallasta rikosasioissa.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Korruptio on kansainvälinen ilmiö, joka vaikuttaa kaikkiin yhteiskuntiin ja talouksiin. Yksinomaan kansallisen tason tai jopa unionin tason toimenpiteiden vaikutukset olisivat riittämättömiä ilman kansainvälistä koordinointia ja yhteistyötä. Unionin toimissa olisi otettava asianmukaisesti huomioon Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön (UNODC) työ. Vuosina 2016–2021 Eurojust rekisteröi 505 rajatylittävää korruptiotapausta. Niiden määrä lisääntyi tasaisesti näiden viiden vuoden aikana[29], mikä osoittaa, että korruptio on vähitellen kasvava rajatylittävä ilmiö EU:ssa. Euroopan komission hiljattain julkaisemassa tutkimuksessa todettiin, että sellaisen yhdenmukaisen eurooppalaisen kehyksen puuttuminen, jossa säädettäisiin kaikista kansainvälisissä normeissa määritellyistä korruptioon liittyvistä rikoksista, aiheuttaa lainsäädännöllisiä ja operatiivisia haasteita rajatylittävien korruptiotapausten torjunnalle.[30]

Korruption kansainvälisen ulottuvuuden vuoksi ja ottaen huomioon jo voimassa oleva EU:n lainsäädäntö EU:n tason toimien odotetaan olevan vaikuttavampia ja tehokkaampia ja tuottavan konkreettista lisäarvoa verrattuna yksittäisten jäsenvaltioiden toimiin. EU:n toimet tuottaisivat lisäarvoa lähentämällä edelleen jäsenvaltioiden rikoslainsäädäntöjä, millä osaltaan varmistettaisiin jäsenvaltioiden yhtenäiset toimintaedellytykset sekä koordinointi ja yhteiset vaatimukset. Kuten oikeusvaltiota koskevissa vuosikertomuksissa esitetty analyysi osoittaa, nykyisen lainsäädännön puutteet ja rajallinen täytäntöönpano sekä yhteistyön ja rajatylittävissä tapauksissa toteutettavia syytetoimia koskevien valmiuksien tarve viittaavat siihen, että yhteisiä vaatimuksia on koordinoitava ja ne on määriteltävä paremmin eri puolilla EU:ta. Lisäksi parannettaisiin ennalta ehkäisevien toimenpiteiden ja tutkintakeinojen vaikuttavuutta kaikkialla EU:ssa. Koska korruptiotapaukset ovat yhä useammin rajatylittäviä, jäsenvaltioiden on tehtävä tiivistä yhteistyötä riittävän ennaltaehkäisyn ja torjunnan varmistamiseksi. Yhteiset rikosmääritelmät helpottaisivat tällaista yhteistyötä. Lisäksi korruption torjunta edellyttää, että monet eri toimijat yhdistävät voimansa. Korruptiokysymyksen käsittely laajemmassa EU:n kontekstissa yksittäisten jäsenvaltioiden kansallisten toimintaympäristöjen sijasta mahdollistaa kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien laajemman osallistumisen.

Jos EU:n tasolla ei ryhdytä toimiin, korruptioon liittyvät ongelmat lisääntyvät todennäköisesti merkittävästi tulevina vuosina. Tällä olisi selkeitä rajatylittäviä seurauksia ja se vaikuttaisi suoraan sisämarkkinoihin, EU:n taloudellisiin etuihin ja yleisemmin sisäiseen turvallisuuteen. Yhdessä jäsenvaltiossa esiintyvällä korruptiolla on välitöntä merkitystä muiden

[29] Eurojust, *Eurojust Casework on Corruption: 2016–2021 Insights*, toukokuu 2022.

[30] Euroopan komissio, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K. ym., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023.

jäsenvaltioiden kannalta korruption rajatylittävien vaikutusten vuoksi. Oikeus- ja lainvalvontaviranomaiset kohtaisivat myös jatkossa vakavia ongelmia monimutkaisempien korruptiotapausten käsittelyssä. Tämä antaisi rikollisille mahdollisuuden etsiä itselleen edullisinta EU:n lainkäyttöaluetta, jonka korruptiontorjuntalainsäädännössä ei puututtaisi lainkaan tiettyihin korruption muotoihin tai puututtaisiin niihin vähemmän tehokkaasti tai kattavasti. Korruption jatkuminen aiheuttaa ajan mittaan laajempia yhteiskunnallisia kustannuksia pitkittyneen rikollisen toiminnan ja menetettyjen verotulojen vuoksi. Se voi myös edistää järjestäytyneiden rikollisryhmien toiminnan jatkumista.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotettu uusi direktiivi rajoittuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEU-sopimus) 5 artiklan 4 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista korruption tehokkaaksi ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä kansainvälisten velvoitteiden ja normien täytäntöönpanemiseksi (erityisesti korruption kriminalisointi YK:n korruptiosopimuksen mukaisesti).

YK:n korruptiosopimuksessa edellytetään, että sen osapuolet toteuttavat lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä lahjonnan, varojen väärinkäytön ja rahanpesun säätämiseksi rangaistaviksi ja harkitsevat lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden toteuttamista tiettyjen muiden tekojen (virka-aseman väärinkäyttö, vaikutusvallan kauppaaminen ja, jollei sopimusvaltion perustuslaista ja sen oikeusjärjestelmän perusperiaatteista muuta johdu, laiton vaurastuminen) säätämiseksi rangaistaviksi. YK:n yleiskokous hyväksyi vuonna 2021 korruption vastaisen erityisistunnon yhteydessä poliittisen julistuksen, jossa annettujen sitoumusten mukaisesti Euroopan unionin olisi mahdollisuuksien mukaan mentävä vähimmäistasoa pidemmälle ja hyväksyttävä lisätoimenpiteitä korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Ehdotuksessa määritellään korruptiorikokset siten, että määritelmät kattaisivat kaiken kyseeseen tulevan toiminnan rajoittuen samalla siihen, mikä on välttämätöntä ja oikeasuhteista. Ehdotuksella vahvistetaan voimassa olevia kansainvälisiä velvoitteita siltä osin kuin se on tarpeen, jotta voidaan parantaa rajatylittävää yhteistyötä ja estää rikollisia käyttämästä hyväkseen kansallisten lainsäädäntöjen välisiä eroja.

Ehdotettujen toimenpiteiden vaikutus jäsenvaltioihin tarvittavien resurssien ja kansallisen sääntelykehyksen mukauttamistarpeen muodossa jää pienemmäksi kuin hyödyt, jotka saadaan, kun jäsenvaltioiden valmiuksia torjua korruptiota rikosoikeudellisin keinoin lisätään muun muassa parantamalla toimivaltaisten viranomaisten rajatylittävää yhteistyötä rajatylittävissä korruptiotapauksissa. Ehdotuksella lähennetään ennaltaehkäisyyn ja tutkintakeinojen käyttöön liittyviä toimenpiteitä vain siinä määrin kuin se on tarpeen, jotta ehdotettu rikosoikeudellinen kehys voi toimia.

- **Toimintatavan valinta**

SEUT-sopimuksen 83 artiklan ja 82 artiklan 1 kohdan mukaisesti rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä vakavan, ulottuvuudeltaan rajatylittävän rikollisuuden, kuten korruption, alalla voidaan säätää ainoastaan tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Virkamiesten lahjontaa koskevasta vuoden 1997 yleissopimuksesta, joka kattaa julkisella sektorilla tapahtuvan lahjonnan, ja puitepäätöksestä 2003/568/YOS, joka koskee yksityisellä sektorilla tapahtuvaa lahjontaa, ei ole tehty jälkiarviointeja.

Komissio on tähän mennessä antanut kaksi kertomusta direktiivin (EU) 2017/1371 täytäntöönpanosta. Komissio antoi 6. syyskuuta 2021 ensimmäisen tällaisen kertomuksen[31], jossa todetaan, että kaikki jäsenvaltiot, joita direktiivi sitoo, ovat saattaneet sen tärkeimmät säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöään, mutta direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä on vielä parannettava eräiden muiden säännösten osalta. Kertomuksessa huomautetaan, että noin puolet jäsenvaltioista ei ole saattanut eräitä ”virkamiehen” määritelmän osa-alueita osaksi kansallista lainsäädäntöään. Kertomuksen mukaan useissa jäsenvaltioissa sekä lahjuksen antaminen että ottaminen edellyttävät lisänäkökohtaa eli ”velvollisuuksien rikkomista”. Tämä lisänäkökohta kaventaa merkittävästi korruptiota koskevien määritelmien soveltamisalaa.

”Lahjuksen ottamisesta” muodostuvan rikoksen osalta komissio havaitsi, että muutamissa jäsenvaltioissa kansallinen lainsäädäntö ei kata tähän rikokseen liittyvää näkökohtaa ”pidättyy toimimasta virkavelvollisuuksiensa mukaisesti”. ”Lahjuksen antamisen” osalta kertomuksessa todetaan, että eräitä direktiivissä säädetyn määritelmän osa-alueita ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä joissakin jäsenvaltioissa tai niiden saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on tehty virheitä. Varojen väärinkäytön osalta komissio havaitsi, että kyseinen säännös on saatettu joissakin jäsenvaltioissa osaksi kansallista lainsäädäntöä suppeammin tai ei lainkaan. Kertomuksessa mainitaan myös, että neljäsosa jäsenvaltioista ei ole saattanut seuraamuksia koskevia direktiivin säännöksiä asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Vanhentumisaikojen osalta komissio totesi, että tuomion täytäntöönpanon vanhentumisaika on muutamassa jäsenvaltiossa lyhyempi kuin direktiivissä säädetty vanhentumisaika.[32]

Komissio antoi toisen kertomuksen direktiivin (EU) 2017/1371 täytäntöönpanosta syyskuussa 2022.[33] Kertomuksessa keskityttiin kolmeen erityiskysymykseen: i) direktiivissä säädetyn arvonlisäveroon liittyviä petoksia koskevan kynnysarvon (edellytetty kokonaisvahinko vähintään 10 miljoonaa euroa) asianmukaisuus; ii) vanhentumisaikoja koskevien säännösten vaikuttavuus; ja iii) se, voidaanko direktiivin avulla torjua tehokkaasti hankintoihin liittyviä petoksia. Kertomus perustui direktiivin (EU) 2017/1371 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti pääasiassa jäsenvaltioiden komissiolle toimittamiin tietoihin, kuten vuosittaisiin tilastoihin direktiivissä tarkoitetuista rikoksista.

[31] Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5 päivänä heinäkuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 täytäntöönpanosta, COM(2021) 536 final, 6.9.2021.

[32] Komissio on tähän mennessä käynnistänyt rikkomusmenettelyt 17:ää jäsenvaltiota vastaan direktiivin virheellisestä saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä.

[33] Toinen kertomus unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5 päivänä heinäkuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 täytäntöönpanosta, COM(2022) 466 final, 16.9.2022.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Komissio kuuli vuosina 2022 ja 2023 jäsenvaltioita niiden voimassa olevista korruption kriminalisointia ja torjuntaa koskevista kansallisista säännöksistä pyytämällä päivitettyjä tietoja kahdella kyselylomakkeella, kuten jäljempänä olevassa jaksossa kuvataan.

Direktiiviehdotusta koskevista ideoista ja kyselylomakkeiden vastauksista keskusteltiin kahdessa korruption torjunnasta saatuja kokemuksia käsittelevässä työpajassa. Työpajat järjestettiin 14. joulukuuta 2022 ja 14. maaliskuuta 2023 ja niihin osallistui jäsenvaltioiden asiantuntijoita, muun muassa sisäministeriöiden, oikeusministeriöiden, korruptiontorjuntavirastojen, poliisiviranomaisten ja syyttäjälaitoksen edustajia. Komissio on kuullut myös unionin virastoja ja elimiä, joiden tehtävänä on tukea poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä, kuten Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastoa (Eurojust) ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastoa (Europol), sekä Euroopan syyttäjänvirastoa (EPPO) ja korruption ehkäisemisestä ja torjumisesta vastaavia kansallisia viranomaisia.

Komissio kuuli kansainvälisiä järjestöjä, kuten UNODC:tä, OECD:tä ja GRECOa, ja sai niiltä palautetta. Myös tiedeyhteisö ja kansalaisyhteiskunta, muun muassa Transparency International ja YK:n korruptiosopimuksen täytäntöönpanoa edistävä UNCAC Coalition -järjestö, antoivat panoksensa. Korruptiota käsittelevien paikallisen tutkimuskirjeenvaihtajien verkoston[34] täysistunnossa 13. maaliskuuta 2023 keskusteltiin useista ehdotukseen liittyvistä aiheista.

Ehdotusta käsiteltiin myös oikeusvaltioperiaatetta käsittelevien yhteyspisteiden verkoston kokouksessa 27. tammikuuta 2023, sijoittajien kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyjä käsittelevän asiantuntijaryhmän kokouksessa 1. maaliskuuta 2023, EU:n rahanpesun selvittelykeskusten foorumin kokouksessa 15. maaliskuuta 2023 sekä EU:n kriminaalipolitiikkaa käsittelevän komission asiantuntijaryhmän kokouksessa 27. maaliskuuta 2023.

Jäsenvaltiot ja sidosryhmät korostivat yleisesti tarvetta yhdenmukaistaa korruptiorikosten määritelmiä ja seuraamuksia, jotta korruptiota voidaan torjua kattavasti ja tehokkaasti kaikkialla EU:ssa. Sidosryhmien edustajat kertoivat, että erilaiset määritelmät ovat useissa tapauksissa vaikeuttaneet rajatylittävää yhteistyötä korruptiorikosten syytteeseenpanossa. Lähentämällä eri jäsenvaltioissa sovellettavia korruptiorikosten määritelmiä voitaisiin parantaa lainvalvontaviranomaisten välistä rajatylittävää tietojenvaihtoa ja yhteistyötä. Korruptiorikoksista määrättävien seuraamusten tason yhdenmukaistaminen tehostaisi myös seuraamusten täytäntöönpanoa ja ehkäisevää vaikutusta kaikkialla EU:ssa. Useat jäsenvaltiot katsoivat, että YK:n korruptiosopimuksessa määritellyn laittoman vaurastumisen rikoksen mekaaninen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi ristiriidassa syyttömyysolettaman ja jäsenvaltioiden perustuslaillisten perinteiden kanssa. Suuri osa sidosryhmistä ehdotti, että ehdotuksen olisi katettava myös korruption ehkäiseminen, että siinä olisi säädettävä lisäseuraamuksia, kuten kielto asettua ehdolle julkiseen tehtävään tai hoitaa tällaista tehtävää tai tehdä tarjouksia julkisia varoja koskevissa tarjouskilpailuissa ja että siinä olisi otettava huomioon korruptiontorjuntaan erikoistuneiden elinten merkitys ja niiden riittävä riippumattomuus, koulutus ja resurssit.

[34] Korruptiota käsittelevät paikalliset tutkimuskirjeenvaihtajat ovat kunkin jäsenvaltion kansalaisyhteiskunnan ja tiedeyhteisön korruptiontorjunnan asiantuntijoiden muodostama verkosto. Euroopan komissio hallinnoi ja rahoittaa verkostoa sopimuksen ”HOME/2017/ISFP/CORR/0050 – Konsulttipalvelut, tekninen avustaminen ja tuki korruption vastaisessa taistelussa” nojalla.

Lisäksi julkaistiin kannanottopyyntö, jossa pyydettiin palautetta 20. tammikuuta ja 17. helmikuuta 2023 välisenä aikana. Siihen saatiin kaikkiaan 361 vastausta.[35] Vastauksissa vahvistettiin korruption torjunnan olennainen merkitys sekä tarve torjua korruptiota EU:ssa monilla tasoilla, myös EU:n toimielimissä. Valtaosassa vastauksista vaadittiin lisätoimenpiteitä, mutta joissakin vastauksissa korostettiin myös tarvetta varmistaa nykyisen kansainvälisen kehyksen asianmukainen täytäntöönpano ja harkita huolellisesti uusia oikeudellisia tai ei-sitovia aloitteita. Useissa vastauksissa korostettiin, että korruptio ja järjestäytynyt rikollisuus liittyvät läheisesti toisiinsa. Nykyisen kehyksen lujittamisen osalta useimmat vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että lainsäädännön puutteet on korjattava ja että kriminalisoinnin olisi katettava rikollinen toiminta nykyistä kansainvälistä lainsäädäntökehystä laajemmin ja että siinä olisi säädettävä vastaavista seuraamuksista. Jotkin vastaajat katsoivat, että voidakseen selvittää tehokkaasti monimutkaisia ja -tahoisia korruptiotapauksia lainvalvontaviranomaisten on saatava riittävästi resursseja ja koulutusta sekä voitava käyttää erityisiä tutkintamenetelmiä ja laitteita. Useat vastaajat kehottivat luomaan seuranta- ja todentamisvälineen kansalaisyhteiskunnan avulla.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa vuosiksi 2021–2025 tehdyn sitoumuksen mukaisesti Euroopan komissio teetti tutkimuksen, jossa tarkasteltiin korruption torjuntaa koskevaa EU:n lainsäädäntöä. Tutkimus *Strengthening the fight against corruption: assessing the EU legislative and policy framework*, jonka toteutti Ernst & Youngin ja RAND Corporationin muodostama yhteenliittymä, julkaistiin 3. tammikuuta 2023.[36] Siinä analysoitiin korruption ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan EU:n lainsäädäntökehyksen puutteita ja annettiin suosituksia mahdollisista EU:n toimenpiteistä näiden puutteiden korjaamiseksi arvioimalla ja vertailemalla tällaisten toimenpiteiden vaikutuksia.

Tutkimuksessa todettiin, että korruption torjuntaa edistäisi parhaiten EU:n jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen, jota tuettaisiin pehmeillä toimenpiteillä. Tutkimuksessa kehotettiin erityisesti vahvistamaan korruptiorikosten ja niihin liittyvien seuraamusten määrittelyä koskevat yhteiset vähimmäissäännöt sekä yhteiset säännöt korruptiorikosten tutkinnan ja syytteeseenpanon parantamiseksi eri jäsenvaltioissa (esimerkiksi tehostamalla ilmoittamista ja yhdenmukaistamalla immuniteettia ja vanhentumissääntöjä sekä korruption mahdollistavia tekijöitä koskevia toimintatapoja). Nämä päätelmät on otettu huomioon tässä direktiiviehdotuksessa. Lisäksi tutkimuksessa kehotettiin toteuttamaan toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan korruption tehokas ehkäiseminen, mukaan lukien korruptiota koskevien tietojen kattava kerääminen, ja perustamaan erityisiä korruptiontorjuntaviranomaisia sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla.

Komissio otti huomioon myös muita tietoja, kuten vuonna 2022 toteutetut korruptiota koskevat Eurobarometri-tutkimukset. Lisäksi komissio on tukeutunut UNODC:n, OECD:n, GRECOn ja Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun asiaa koskeviin asiakirjoihin.

Kuten edellä mainittiin, komissio lähetti jäsenvaltioille kyselylomakkeen, jossa selvitettiin, mitä rikosoikeudellisia tietoja lahjontarikoksista on saatavilla. Useimmat jäsenvaltiot keräävät tietoja lahjontatapauksista, mutta kaikki vastanneet jäsenvaltiot eivät näytä keräävän tietoja

[35] Kannanottopyyntö ja palaute: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13674-Korruption-torjunta-EUssa-saannot-ajan-tasalle_fi

[36] Euroopan komissio, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K. ym., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023.

oikeushenkilöille annetuista tuomioista, vireillä olevien tapausten määrästä ja muulla tavoin kuin langettavilla tai vapauttavilla tuomioilla ratkaistujen tapausten määrästä. Tämä viittaa siihen, että korruptiotapauksia koskevien tietojen yhdenmukaisempi kerääminen voisi auttaa tunnistamaan ja analysoimaan eri puolilla EU:ta ilmeneviä kehityssuuntauksia.

Komissio pyysi jäsenvaltioita toimittamaan myös tietoja niiden korruption ehkäisemiseen erikoistuneista elimistä, mukaan lukien elimet, joilla on tiettyä rankaisuvaltaa (kuten valtuudet määrätä sakkoja). Useimmat jäsenvaltiot ilmoittivat yhdestä tai useammasta elimestä, joilla on jonkinlainen rooli korruption torjunnassa. Monissa jäsenvaltioissa on useita tällaisia elimiä, joilla on erilliset toimivaltuudet, mutta joissakin jäsenvaltioissa on vain yksi elin, jolla on kattavammat valtuudet. Kahdeksan jäsenvaltiota ilmoitti, ettei niillä ole erikoistunutta ennalta ehkäisystä vastaavaa elintä, vaan että useat eri elimet vastaavat korruption ehkäisemisestä muiden tehtäviensä ohella.

Komissio pyysi jäsenvaltioita toimittamaan lisäksi tietoja niiden korruption ehkäisemiseen erikoistuneiden elinten toimivallasta. Tämä kartoitus paljastaa, että tällaisten elinten tehtävät ja toimivaltuudet vaihtelevat suuresti varallisuutta/etunäkökohtia tai lahjoja koskevien ilmoitusten valvontaan liittyvistä valtuuksista lobbausta ja pyöröovi-ilmiötä koskevien sääntöjen noudattamisen valvontaan. Joillakin elimillä on myös täytäntöönpanovaltaa, kuten valtuudet määrätä sakkoja.

Jäsenvaltioilta pyydettiin tietoja myös niiden korruptiontorjuntaan erikoistuneista elimistä. Vaikka tavanomaiset poliisi- ja syyttäjäviranomaiset voivat kaikissa jäsenvaltioissa tutkia joitakin korruption muotoja ja nostaa niistä syytteitä, lähes kaikilla jäsenvaltioilla on myös jonkinlainen erikoistunut poliisiviranomainen, joka tutkii tiettyjä korruptiotapauksia esimerkiksi silloin, kun ne ovat luonteeltaan vakavampia tai monimutkaisempia tai liittyvät tiettyyn epäiltyjen ryhmään. Useimmissa jäsenvaltioissa on myös erikoistuneita syyttäjiä, jotka käsittelevät tällaisia korruptiotapauksia.

Toisessa kyselylomakkeessa, jolla kerättiin tietoja 9. tammikuuta ja 8. helmikuuta 2023 välisenä aikana, keskityttiin korruptiorikoksia koskeviin tietoihin., Komissio on hyödyntänyt näin saamiaan tietoja tätä ehdotusta laatiessaan. Jäsenvaltioita kehotettiin ilmoittamaan näitä YK:n korruptiosopimuksessa määriteltyjä rikoksia koskevat kansalliset säännöksensä, kyseisiin rikoksiin liittyvän vankeusrangaistuksen enimmäispituus sekä käytössä olevat vanhentumisajat. Korruptiorikokset, joista pyydettiin tietoja, olivat julkisella ja yksityisellä sektorilla tapahtuva lahjonta, virkamiehen suorittama tai yksityisellä sektorilla tapahtuva varojen väärinkäyttö, vaikutusvallan kauppaaminen, virka-aseman väärinkäyttö, laiton vaurastuminen ja oikeudenkäytön häiritseminen. Kaikki jäsenvaltiot Bulgariaa ja Tanskaa lukuun ottamatta vastasivat kyselyyn. Seuraavassa esitetään yhteenveto kyselylomakkeeseen annetuista vastauksista.

Kaavio 1: Korruptiorikosten kriminalisointi jäsenvaltioissa

RIKOKSET	NIIDEN JÄSENVALTIOIDEN LUKUMÄÄRÄ, JOISSA RIKOKSESTA SÄÄDETÄÄN KANSALLISESSA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ	NIIDEN JÄSENVALTIOIDEN LUKUMÄÄRÄ, JOISSA RIKOKSESTA EI SÄÄDETÄ KANSALLISESSA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ
Julkisella sektorilla tapahtuva lahjonta	25	0

Yksityisellä sektorilla tapahtuva lahjonta	25	0
Virkamiehen suorittama kavallus ja varojen tai muun omaisuuden väärinkäyttö	25	0
Yksityisellä sektorilla tapahtuva kavallus	25	0
Vaikutusvallan kauppaaminen	23	2
Virka-aseman väärinkäyttö	25	0
Laiton vaurastuminen	8	17
Oikeudenkäytön häiritseminen	25	0

Vastausten analyysi osoittaa, että jäsenvaltiot ovat kansallisessa lainsäädännössään säätäneet rikoksista, jotka koskevat julkisella ja yksityisellä sektorilla tapahtuvaa lahjontaa, kavallusta, varojen väärinkäyttöä, oikeudenkäytön häiritsemistä[37] ja virka-aseman väärinkäyttöä. Määritelmissä on kuitenkin paljon vaihtelua erityisesti kavalluksen ja varojen väärinkäytön osalta. Missään tapauksessa ei voida päätellä, että jäsenvaltioiden lainsäädäntö kattaisi kaikki korruptiorikokset sellaisina kuin ne on määritelty YK:n korruptiosopimuksessa.[38] Monet jäsenvaltiot ilmoittavat kriminalisoineensa vaikutusvallan kauppaamisen kansallisessa lainsäädännössään, mutta jotkin määritelmät eroavat merkittävästi tätä koskevasta YK:n korruptiosopimuksen määräyksestä, ja toisinaan tämä rikos on määritelty lainsäädännössä vain osittain. Laiton vaurastuminen on edelleen kriminalisoitu vain harvoin. Kahdeksan jäsenvaltiota raportoi jonkinlaisesta sitä koskevasta kansallisesta lainsäädännöstä, mutta monet muut jäsenvaltiot ilmoittivat, että näistä näkökohdista säädetään niiden rahanpesua tai varojen menetetyksi tuomitsemista koskevassa lainsäädännössä. Erot rikosten määrittelyssä sekä se, että eräitä korruption muotoja ei ole kriminalisoitu, aiheuttavat ongelmia rajatylittävissä tapauksissa. Eräät valvontaelimet ovatkin arvostelleet sitä, miten jäsenvaltiot panevat kansainvälisiä välineitä täytäntöön.

Kaavio 2: Korruptiorikoksista jäsenvaltioissa määrättävät vankeusrangaistukset

Vankeusrangaistuksen pituus jäsenvaltioissa	EU – vaihteluväli vuosina (saatujen vastausten perusteella)	EU – keskiarvo vuosina (saatujen vastausten perusteella)	Mediaani vuosina
Julkisella sektorilla tapahtuva lahjonta	0,25–15	6,94–9,59	6–10
Yksityisellä sektorilla tapahtuva lahjonta	0,25–12	5,74–6,43	5–6
Virkamiehen suorittama kavallus ja varojen tai muun omaisuuden väärinkäyttö	0,25–15	6,15–8,34	6–10
Yksityisellä sektorilla tapahtuva kavallus	0,25–20	5,57–8,08	5–8
Vaikutusvallan kauppaaminen	0,25–10	4,87–5,53	5
Virka-aseman väärinkäyttö	1–20	5,92–6,56	4–5

[37] Jäsenvaltiot ovat yleensä kriminalisoineet tämän yleisenä rikoksena rajoittamatta sitä korruptiomenettelyihin, kuten YK:n korruptiosopimuksessa on tehty.

[38] Useimmista jäsenvaltioista on saatavilla YK:n korruptiosopimuksen täytäntöönpanoa koskevia arviointiraportteja, mutta ne eivät ole kovin tuoreita.

Laiton vaurastuminen	0,5–15	5,38–7,19	3,5–6
Oikeudenkäytön häiritseminen	1–elinkautinen	5,58–8,67	4,5–6

Määrittäessään tässä ehdotuksessa vahvistettavaa rikoksista määrättävän enimmäisrangaistuksen vähimmäistasoa komissio otti huomioon rikosten luonteen, jäsenvaltioissa määrättävien seuraamusten tason (ks. kaavio 2) ja muissa aineellista rikosoikeutta koskevissa EU:n säädöksissä vahvistetut seuraamustasot. Tässä direktiivissä ehdotetut seuraamukset eivät ylitä näistä rikoksista jäsenvaltioissa määrättävien enimmäisrangaistusten keskimääräistä tasoa. Esimerkiksi julkisella sektorilla tapahtuvasta lahjonnasta määrättävä seuraamus on keskimäärin noin 7–9,5 vuotta ja yksityisellä sektorilla tapahtuvasta lahjonnasta määrättävä seuraamus noin 5,5–6 vuotta. Jäsenvaltioiden lainsäädännöissä on kuitenkin huomattavia eroja. Esimerkiksi varojen väärinkäytöstä määrättävät enimmäisseuraamukset vaihtelevat Espanjan kolmesta kuukaudesta Kreikan 15 vuoteen.[39] Enimmäisrangaistuksen vähimmäistason määrittäminen EU:n tasolla helpottaa rajatylittävää poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä ja tehostaa ehkäisevää vaikutusta.

Kaavio 3: Korruptiorikosten vanhentumisajat jäsenvaltioissa

Vanhentumisajat jäsenvaltioissa	EU – vaihteluväli vuosina (saatujen vastausten perusteella)	EU – keskiarvo vuosina (saatujen vastausten perusteella)	Mediaani vuosina
Julkisella sektorilla tapahtuva lahjonta	3–25	10,76 -14,28	10–12
Yksityisellä sektorilla tapahtuva lahjonta	3–25	10,26–11,70	10
Virkamiehen suorittama kavallus ja varojen tai muun omaisuuden väärinkäyttö	3–25	10,50–13,20	10–12
Yksityisellä sektorilla tapahtuva kavallus	3–25	9,42–12,19	10
Vaikutusvallan kauppaaminen	2–25	9,00–10,82	8–10
Virka-aseman väärinkäyttö	5–25	10,48–11,63	9–10
Laiton vaurastuminen	5–20	10,13–11,38	10–11
Oikeudenkäytön häiritseminen	3–25	9,25–12,70	10

Komissio on ottanut tässä ehdotuksessa huomioon kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä korruptiorikosten vanhentumisaikoja koskevat jäsenvaltioiden vastaukset. Julkisella sektorilla tapahtuvan lahjonnan keskimääräisten vanhentumisaikojen vaihteluväli on 11–14 vuotta, kun taas yksityisellä sektorilla tapahtuvan lahjonnan osalta vastaava vaihteluväli on 10–11,5 vuotta. Jäsenvaltioiden lainsäädännössä on kuitenkin huomattavia eroja: julkisen ja yksityisen sektorin lahjonnan osalta lyhimmät ja pisimmät vanhentumisajat vaihtelevat esimerkiksi Tšekin tai Liettuan kolmesta vuodesta Puolan 25 vuoteen.

Vuotuisissa oikeusvaltiokertomuksissa on todettu, että toiminnalliset puutteet voivat haitata vakavasti korruptiotapausten tutkintaa ja syytteeseenpanoa ja heikentää korruption torjunnan tehokkuutta. Esimerkkejä tällaisista puutteista ovat kohtuuttoman raskaat tai epäselvät

[39] Tästä rikoksesta määrättävä enimmäisrangaistus on keskimäärin 5–7,5 vuotta.

immuniteetin poistamista koskevat säännökset sekä lyhyet vanhentumisajat, jotka voivat estää monimutkaisten tapausten saattamisen päätökseen, erityisesti yhdessä muiden menettelyjen pitkittymiseen vaikuttavien tekijöiden kanssa. Tällaiset esteet voivat olla erityisen haitallisia monimutkaisten ja korkean tason korruptiotapausten kannalta, ja ne voivat aiheuttaa riskin rankaisemattomuudesta, jolloin korruptiontorjuntatoimilla ei ole ehkäisevää vaikutusta.

- **Vaikutustenarviointi**

Koska direktiiviehdotukseen sisällytetään pääasiassa kansainvälisiä velvoitteita ja normeja, jolloin vaihtoehtoisille toimintatavoille ei juuri jää tilaa, tämä ehdotus esitetään poikkeuksellisesti ilman siihen liittyvää vaikutustenarviointia. Aloitteesta ei myöskään todennäköisesti aiheudu merkittäviä taloudellisia, ympäristöön liittyviä tai sosiaalisia vaikutuksia tai kustannuksia eikä siihen liity huomattavia menoja aiheuttavia vaikutuksia. Sen sijaan aloitteen on tarkoitus hyödyttää taloutta ja koko yhteiskuntaa.

Tämä ehdotus perustuu kuitenkin tietoihin, jotka on saatu edellä kuvatuista ulkoisista tutkimuksista ja arvioinneista, ja useiden sidosryhmien kuulemisista.

Käytettävissä olevien tietojen perusteella on harkittu erilaisia lähestymistapoja:

1. muut kuin lainsäädäntötoimet EU:n tasolla tai kansallisella tasolla, mukaan lukien suuntaviivat, parhaiden käytäntöjen vaihto, koulutus ja korruptioon liittyviä rikoksia koskevien vastaavuustaulukoiden laatiminen;
2. ehdotus, jolla YK:n korruptiosopimuksen määräykset saatetaan osaksi lainsäädäntöä;
3. ehdotus, jolla YK:n korruptiosopimuksen määräykset saatetaan osaksi lainsäädäntöä ja joka menee tietyiltä osin kansainvälisiä velvoitteita pidemmälle, koska sillä määrätään enimmäisseuraamusten vähimmäistasoista, helpotetaan syytteeseenpanoa ja lisätään tietoisuutta etiikasta ja lahjomattomuudesta virkamiesten keskuudessa;
4. ehdotus, jossa määritellään kaikkien mahdollisten korruptiorikosten eri edellytykset ja osatekijät sekä ehkäiseviä toimenpiteitä, kuten lobbausta ja eturistiriitoja koskevia sääntöjä, koskevat vaatimukset.

Kerätyn näytön ja edellä selostettujen aiempien arviointien perusteella komissio on valinnut lähestymistavan (edellä esitetty vaihtoehto 3), jossa ehdotetaan yhdenmukaistamista YK:n korruptiosopimuksen määräysten mukaisesti, mutta asetetaan tavoitteet korkeammalle ja mennään kansainvälisiä velvoitteita pidemmälle niillä aloilla, joilla toimista on osoitettavissa olevaa hyötyä rajatylittävän yhteistyön alalla. Samalla kunnioitetaan kansallisia perinteitä ja oikeuskäytäntöjä ja varmistetaan johdonmukaisuus EU:n lainsäädännön kanssa.

Lainsäädäntöehdotuksen odotetaan edistävän korruption ehkäisemistä, havaitsemista ja torjuntaa muun muassa lähentämällä rikosten määritelmiä ja rikosoikeudellisia seuraamuksia. Korruption ehkäisemiseksi toteutettavien toimenpiteiden sekä rikoksentekijöiden syytteeseenpanon ja korruptiorikollisuuden vähentämisen odotetaan vähentävän taloudellisia ja yhteiskunnallisia kustannuksia ja vaikuttavan myönteisesti talouteen. Varmistamalla, että rikoksentekijöille määrätään ennalta ehkäiseviä seuraamuksia, parannetaan todennäköisesti yleistä turvallisuuden tasoa ja vaikeutetaan järjestäytyneiden rikollisryhmien toimintaa. Yhdenmukaistamisen lisääminen tällä alalla antaisi periaatteessa EU:lle mahdollisuuden noudattaa korruptiota koskevia kansainvälisiä normeja ja vähentää hallinnollista rasitusta lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten rajatylittävän yhteistyön yhteydessä.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Tämä on EU:n tasolla ensimmäinen kerta, kun samassa säädöksessä ehdotetaan käsiteltäväksi sekä julkisella että yksityisellä sektorilla tapahtuvaa korruptiota. Ehdotuksen tavoitteena on sisällyttää kansainväliset velvoitteet ja normit EU:n lainsäädäntöön ja saattaa oikeudellinen kehys ajan tasalle, jotta korruption rajatylittävää ilmiötä voitaisiin torjua asianmukaisesti. Tämä auttaa jäsenvaltioita, kun ne saattavat näitä säännöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöään ja panevat niitä täytäntöön.

- **Perusoikeudet**

Euroopan unioni perustuu SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuihin arvoihin, ja se tunnustaa SEU-sopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään Euroopan unionin perusoikeuskirjassa. Korruptio heikentää demokraattisia instituutioita ja EU:n arvoja, myös perusoikeuksien suojelua. Koska tällä ehdotuksella torjutaan korruptiota, se edistää perusoikeuksien, muun muassa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja sananvapautta koskevien oikeuksien, suojelua.

Korruption torjunta ja perusoikeuksien suojelu ovat toisiaan täydentäviä eivätkä keskenään ristiriitaisia tavoitteita. Kun annetaan, pannaan täytäntöön ja sovelletaan säännöksiä, jotka koskevat tiettyjen tekojen säätämistä rangaistavaksi, on noudatettava kaikilta osin perusoikeuksiin liittyviä velvoitteita. Kaikissa perusoikeuksien ja -vapauksien rajoituksissa on noudatettava perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan määräyksiä soveltamalla suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia, joiden käyttöä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen.

Tässä yhteydessä on otettava huomioon useita perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia ja -vapauksia. Ehdotettujen toimenpiteiden suhteen erityisen merkityksellisiä oikeuksia ovat muun muassa oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, henkilötietojen suoja, ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä, elinkeinovapaus, omistusoikeus, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen sekä periaate, jonka mukaan ketään ei saa syyttää tai rangaista kahdesti samasta rikoksesta (*ne bis in idem* -periaate).

Kaikissa unionin ja sen jäsenvaltioiden toteuttamissa toimenpiteissä, jotka liittyvät tässä direktiivissä määritellyn korruption kriminalisointiin sekä sen perusteella määrättäviin rikosoikeudellisiin ja muihin seuraamuksiin, on noudatettava laillisuusperiaatetta ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaatetta sekä syyttömyysolettamaa ja oikeutta puolustukseen, ja niistä on suljettava pois kaikenlainen mielivalta.

Tässä ehdotuksessa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan rikokset ja seuraamukset on määriteltävä laissa ja niiden on oltava oikeasuhteisia. Perusoikeuksien yleistä kunnioitusta ja suhteellisuusperiaatetta noudatetaan rajoittamalla rikosten määritelmät sen mukaan, mikä on ehdottoman välttämätöntä, jotta teoista, jotka aiheuttavat erityistä vaaraa yhteiskuntien vakaudelle ja turvallisuudelle, voidaan nostaa tehokkaasti syytteet. Ehdotuksessa otetaan huomioon myös suhteellisuusperiaate säätämällä raskauttaviin ja lieventäviin seikkoihin liittyvistä velvoitteista.

Direktiivillä otetaan käyttöön seuraamusten tasoa koskevat vähimmäissäännöt suhteellisuusperiaatteen mukaisesti (ks. erityisesti direktiivin 11 artiklan 1 kohta ja 13 artiklan

1 kohta) rikoksen luonne huomioon ottaen. Lisäksi jo määrätyt hallinnolliset seuraamukset on otettava huomioon tuomittaessa henkilöä jostakin direktiivissä tarkoitetusta rikoksesta (johdanto-osan 13 kappale). Direktiivissä korostetaan myös, että korruptiorikosten tehokkaan ja avoimen tutkinnan ja syytteeseenpanon varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön menettelyjä, joilla jostakin tässä direktiivissä tarkoitetusta rikoksesta syytetty virkamies voidaan pidättää tehtävästään tai siirtää väliaikaisesti muihin tehtäviin. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon syyttömyysolettaman periaate sekä vaatimus kunnioittaa oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin (johdanto-osan 19 kappale).

Käytettäessä tutkintakeinoja, jotka tällä direktiivillä pyritään varmistamaan, on kunnioitettava perusoikeuksia, kuten oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen (47 artikla) sekä syyttömyysolettamaa ja puolustautumisoikeutta (48 artikla). Tällaisten keinojen käytön olisi kansallisen lainsäädännön mukaisesti oltava kohdennettua, siinä olisi otettava huomioon suhteellisuusperiaate sekä tutkinnan kohteena olevien rikosten luonne ja vakavuus, ja siinä olisi kunnioitettava oikeutta henkilötietojen suojaan. Lisäksi jäsenvaltioiden on direktiiviä soveltaessaan noudatettava unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, jotka koskevat epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä.

Jäsenvaltioiden tämän direktiivin soveltamiseksi keräämät tiedot ovat tilastotietoja eivätkä sisällä henkilötietoja, joten jäsenvaltioiden velvollisuus kerätä ja julkaista tietoja ei vaikuta perusoikeuskirjan 8 artiklaan (”henkilötietojen suoja”).

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tällä ehdotuksella ei ole välittömiä vaikutuksia unionin talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Komissio seuraa direktiivin täytäntöönpanoa niiden tietojen perusteella, joita jäsenvaltiot toimittavat sille toimenpiteistä, joita ne ovat toteuttaneet pannakseen täytäntöön direktiivin noudattamiseksi tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset. Komissio antaa kahden vuoden kuluttua tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavia toimenpiteitä tämän direktiivin noudattamiseksi.

Komissio antaa viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan tämän direktiivin lisäarvoa korruption torjunnan kannalta sekä sen vaikutusta perusoikeuksiin ja -vapauksiin. Komissio päättää tarvittaessa asianmukaisista jatkotoimista tämän arvion perusteella.

- **Selittävät asiakirjat**

Direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä koskevia selittäviä asiakirjoja ei pidetä tarpeellisina.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

1 artikla: Kohde ja soveltamisala – Tässä artiklassa esitetään direktiiviehdotuksen tarkoitus ja soveltamisala ja todetaan erityisesti, että siinä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat

korruptioon liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä sekä toimenpiteitä korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

2 artikla: Määritelmät – Tässä säännöksessä määritellään ’varat’ (korruptiorikosten osalta 7–13 artiklassa) EU:n lainsäädännön mukaisesti[40] ja ’oikeushenkilöt’ (oikeushenkilön vastuun määrittämistä koskevan velvoitteen osalta 16 artiklassa). ’Virkamiehen’ käsite perustuu vuoden 1997 yleissopimuksessa ja direktiivissä (EU) 2017/1371 annettuihin määritelmiin, mutta määritelmässä todetaan selväsanaisesti, että se kattaa myös kolmansissa maissa, kansainvälisissä organisaatioissa, mukaan lukien Euroopan unionin toimielimet, sekä kansallisissa ja kansainvälisissä tuomioistuimissa työskentelevät henkilöt. Tässä direktiivissä käytetään yhtä ’virkamiehen’ määritelmää, jota sovelletaan kaikkiin direktiivin piiriin kuuluviin korruptiorikoksiin. ’Korkean tason virkamiehen’ käsite määritellään raskauttavien seikkojen (18 ja 28 artikla), ennalta ehkäisevien toimenpiteiden (23 artikla) ja tietojenkeruun (25 artikla) yhteydessä.

3 artikla: Korruption ehkäiseminen – Tämän säännöksen tarkoituksena on korostaa tarvetta käsitellä korruption torjuntaa ennalta ehkäisevästä näkökulmasta. Sen tarkoituksena on edistää toimia korruption torjuntaa koskevan tietoisuuden lisäämiseksi sellaisten koulutus- ja tutkimusohjelmien avulla, joihin osallistuu kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja valtiosta riippumattomia järjestöjä. Jotta tällainen ennalta ehkäisevä järjestelmä voidaan perustaa asianmukaisesti, tarvitaan riittävä riskinarviointiprosessi, jotta voidaan tunnistaa puutteet ja suurimmassa korruptiovaarassa olevat alat ja puuttua niihin. Kuten tähän ehdotukseen liittyvässä tiedonannossa esitetään, komissio aikoo vuoteen 2024 mennessä kartoittaa korruption vastaisen EU:n verkoston avulla ja tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa sellaiset yhteiset alat, joilla korruptioriski on suuri. Kartoituksen tulokset otetaan huomioon tässä ehdotuksessa edellytetyissä jäsenvaltioiden kansallisissa riskinarvioinneissa.

4 artikla: Erikoistuneet elimet – Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot perustavat tai että niillä on käytössä kansallisissa oikeusjärjestelmissään korruption ehkäisemiseen ja torjuntaan erikoistuneita elimiä. Tällaisten elinten on oltava riippumattomia ja niillä on oltava riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit sekä tekniset ja teknologiset resurssit sekä tarvittavat valtuudet tehtäviensä hoitamiseksi. Niiden on oltava yleisön tiedossa ja hoidettava tehtäviään avoimesti, lahjomattomasti ja vastuuvelvollisesti.

5 artikla: Resurssit – Tällä säännöksellä pyritään varmistamaan, että direktiivin mukaisten rikosten havaitsemisesta, tutkimisesta, syytteeseenpanosta tai niitä koskevien tuomioiden antamisesta vastaavilla jäsenvaltioiden viranomaisilla on jatkuvasti riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit sekä tekniset ja teknologiset resurssit voidakseen hoitaa tehtävänsä tehokkaasti.

6 artikla: Koulutus – Tällä säännöksellä jäsenvaltiot velvoitetaan antamaan toimivaltaisille viranomaisille ja niiden henkilöstölle erikoistunutta korruptiontorjuntakoulutusta ja huolehtimaan siitä, että tähän on riittävät resurssit. Se sisältää myös virkamiesten asiaa koskevaa koulutusta koskevia velvoitteita.

[40] Rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 23 päivänä lokakuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1673 (EUVL L 284, 12.11.2018, s. 22) 2 artiklan 2 kohta sekä rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta 20 päivänä toukokuuta 2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 85) 3 artiklan 3 kohta.

7 ja 8 artikla: Lahjonta – Näissä säännöksissä määritellään julkisella ja yksityisellä sektorilla tapahtuva lahjonta ja säädetään, että tällainen toiminta on rikosoikeudellisesti rangaistava teko, jos se on tehty tahallisesti. Rikosten määritelmä kattaa sekä lahjonnan antamisen että lahjonnan ottamisen.

9 artikla: Varojen väärinkäyttö – Näissä säännöksissä määritellään julkisella ja yksityisellä sektorilla tapahtuva varojen väärinkäyttö ja säädetään, että tällainen toiminta on rikosoikeudellisesti rangaistava teko, jos se on tehty tahallisesti.

10 artikla: Vaikutusvallan kauppaaminen – Tässä artiklassa määritellään vaikutusvallan kauppaaminen ja säädetään, että tällainen toiminta on rikosoikeudellisesti rangaistava teko, jos se on tehty tahallisesti. Säännöksessä täsmennetään myös, että vaikutusvallan kauppaaminen on rangaistavaa katsomatta siihen, onko vaikutusvaltaa käytetty tai tuottaako sen oletettu käyttö tulosta.

11 artikla: Virka-aseman väärinkäyttö – Tässä säännöksessä määritellään julkisella ja yksityisellä sektorilla tapahtuva virka-aseman väärinkäyttö ja säädetään, että tällainen toiminta on rikosoikeudellisesti rangaistava teko, jos se on tehty tahallisesti.

12 artikla: Oikeudenkäytön häiritseminen – Tässä säännöksessä määritellään oikeudenkäytön häiritseminen ja säädetään, että tällainen toiminta on rikosoikeudellisesti rangaistava teko, jos se on tehty tahallisesti ja tässä direktiivissä määriteltyä rikosta koskevan menettelyn yhteydessä.

13 artikla: Korruptiorikoksilla vaurastuminen – Rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 23 päivänä lokakuuta 2018 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2018/1673[41] säädetään rahanpesun kriminalisointia koskevista perussäännöistä ja vahvistetaan, että korruptiota olisi pidettävä rahanpesun esirikoksena. Kyseisessä direktiivissä ei kuitenkaan velvoiteta jäsenvaltioita kriminalisoimaan korruptiosta saatujen varojen hankintaa, hallussapitoa tai käyttöä, jos kyseinen henkilö oli osallisena rikoksessa, josta varat saatiin (tätä kutsutaan ”itsepesuksi”). Tällä direktiiviehdotuksella otetaan käyttöön tällainen kohdennettu vaatimus ja luodaan siten ”korruptiolla vaurastumisen” rikos. Tämän rikoksen osalta syyttäjälaitoksen tarvitsee vain näyttää toteen varojen ja korruptioon osallistumisen välinen yhteys samalla tavoin kuin sen on näytettävä toteen korruptio rahanpesun esirikoksena.

14 artikla: Yllytys, avunanto ja yritys – Tätä säännöstä sovelletaan kaikkiin edellä mainittuihin rikoksiin, ja siinä edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät rangaistaviksi myös avunannon ja yllytyksen useimpiin edellä mainituista rikoksista sekä yritykset tehdä tällaisia rikoksia.

Korruptiorikokseen liittyvä avunanto voi käsittää monenlaisia toimintoja, kuten rahanpesun helpottamista, sitä koskevaa neuvontaa tai sitä tukevien palvelujen tarjoamista. Lisäksi tehokkaan ehkäisevän vaikutuksen varmistamiseksi on tarpeen kriminalisoida myös yllytys eli säätää rangaistavaksi tämän direktiivin mukaisten rikosten teettäminen muilla henkilöillä. Koska eräiden korruptiorikosten, kuten lahjonnan, määritelmä käsittää teot, joita voidaan pitää valmistelevina ja jotka eivät edellytä, että rikoksentekijä on tosiasiallisesti saanut tavoittelemansa edun, tässä direktiivissä ei edellytetä, että jäsenvaltiot kriminalisoivat näiden rikosten yritykset.

[41] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1673, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 284, 12.11.2018).

15 artikla: Luonnollisille henkilöille määrättävät seuraamukset ja toimenpiteet – Tätä säännöstä sovelletaan kaikkiin rikoksiin. Sen mukaan jäsenvaltioiden on sovellettava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Lisäksi siinä vahvistetaan enimmäisseuraamusten vähimmäistaso. Puitepäätöksessä 2003/568/YOS säädetään jo, että yksityisellä sektorilla tapahtuvasta lahjonnasta määrättävän enimmäisrangaistuksen on oltava vähintään yhdestä kolmeen vuotta vankeutta. Lahjonnan torjuntaa koskevassa vuoden 1997 yleissopimuksessa edellytetään, että virkamiesten lahjonnasta määrätään ainakin vakavissa tapauksissa seuraamuksia, joihin liittyy vapaudenmenetys ja jotka voivat johtaa rikoksentekijän luovuttamiseen.

Ehdotuksessa asetetaan enimmäisrangaistuksen vähimmäispituudeksi neljästä kuuteen vuotta rikoksen vakavuuden mukaan, mikä merkitsee seuraamusten koventamista verrattuna edellä mainittuihin EU:n tasolla säädettyihin lahjonnasta määrättäviin rangaistuksiin. Kuten edellä selostettiin, komissio analysoi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä tätä säädöstä valmistellessaan.

Puitepäätöksessä 2003/568/YOS säädetään jo, että korruptiosta tuomitulle henkilölle voidaan määrätä väliaikainen liiketoimintakielto. Tässä direktiivissä vahvistetaan useita muita seuraamuksia, joita toimivaltaisten viranomaisten olisi voitava määrätä korruptiorikoksesta tuomitulle henkilölle.

16 artikla: Oikeushenkilön vastuu – Tätä säännöstä sovelletaan kaikkiin tässä direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin. Siinä edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat oikeushenkilöiden vastuun, ilman että tällainen vastuu olisi vaihtoehtoinen luonnollisten henkilöiden vastuulle. Säännös vastaa Varsovan yleissopimuksen 10 artiklaa.

Tässä säännöksessä noudatetaan muissa EU:n säädöksissä esiintyvää vakiomuotoilua. Sillä velvoitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista, kun rikoksen on sen hyväksi tehnyt henkilö, jolla on tietty johtava asema oikeushenkilössä, tai muut tällaisen henkilön määräysvallassa tai valvonnassa olevat henkilöt. Oikeushenkilön vastuun ei edellytetä tarkoittavan pelkästään rikosoikeudellista vastuuta.

17 artikla: Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset – Tätä säännöstä sovelletaan oikeushenkilöille määrättäviin seuraamuksiin. Siinä vahvistetaan luettelo seuraamuksista ja toimenpiteistä, jotka eivät välttämättä ole rikosoikeudellisia, kuten väliaikainen tai pysyvä sulkeminen julkisten hankintamenettelyjen ulkopuolelle.

18 artikla: Raskauttavat ja lieventävät seikat – Tässä säännöksessä vahvistetaan ensin luettelo raskauttaviksi katsottavista seikoista, jotta oikeusviranomaiset voivat ottaa huomioon esimerkiksi järjestäytyneiden rikollisryhmien tai vastuullisia julkisia tehtäviä hoitavien henkilöiden aiheuttamat laajemmat yhteiskunnalliset vahingot. Siinä säädetään myös seikoista, jotka on katsottava lieventäviksi ja jotka koskevat esimerkiksi tapauksia, joissa rikoksentekijät antavat viranomaisille tietoja tai tekevät yhteistyötä niiden kanssa.

19 artikla: Erioikeudet tai immuniteetti korruptiorikosten tutkinnassa ja syytteeseenpanossa – Tämä on kaikkiin edellä mainittuihin rikoksiin sovellettava säännös. Siinä edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että kansallisessa lainsäädännössä myönnetty erioikeus tai immuniteetti tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten tutkinnassa ja syytteeseenpanossa voidaan poistaa laissa etukäteen vahvistetulla tehokkaalla ja avoimella prosessilla, joka saatetaan päätökseen kohtuullisessa ajassa.

20 artikla: Lainkäyttövalta – Tätä säännöstä sovelletaan kaikkiin tässä direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin. Siinä edellytetään, että oikeusviranomaisilla on toimivaltaperusteet aloittaa tutkinta, toteuttaa syytetoimia ja saattaa tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten tekijät oikeuden eteen.

21 artikla: Rikosten vanhentumisajat – Tämä artikla sisältää vanhentumisaikoja koskevia säännöksiä, joilla toimivaltaisille viranomaisille annetaan riittävästi aikaa tutkia tässä ehdotuksessa tarkoitettuja rikoksia, nostaa niistä syytteitä ja antaa niistä tuomioita sekä panna niihin liittyvät seuraamukset täytäntöön. Tässä ehdotuksessa vahvistetaan vanhentumisaikojen vähimmäispituudeksi kahdeksasta viiteentoista vuotta rikoksen vakavuuden mukaan.

22 artikla: Rikoksista ilmoittavien tai tutkinnassa avustavien henkilöiden suojelu – Direktiivissä (EU) 2019/1937 säädetään säännöistä ja menettelyistä sellaisten henkilöiden suojelemiseksi, jotka ilmoittavat työhön liittyvissä yhteyksissä saamiaan tietoja unionin oikeuden rikkomisesta keskeisillä politiikanaloilla. Väärinkäytösten paljastajat voivat antaa toimivaltaisille viranomaisille arvokkaita tietoja, joiden avulla nämä voivat tehokkaasti ehkäistä ja havaita korruptiota ja nostaa siitä syytteitä. Tässä säännöksessä edellytetään, että väärinkäytösten paljastajien ilmoittaessa tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista on sovellettava direktiiviä (EU) 2019/1937. Kyseisen artiklan mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on myös varmistettava, että rikostutkinnassa avustaville henkilöille annetaan tarvittavaa suojelua, tukea ja apua rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

23 artikla: Tutkintakeinot – Tämän säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että tutkintakeinoja, joita kansallisen lainsäädännön nojalla voidaan käyttää järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja muihin vakaviin rikoksiin liittyvissä tapauksissa, voidaan käyttää myös rahanpesutapauksissa.

24 artikla: Jäsenvaltioiden viranomaisten, komission, Europolin, Eurojustin, Euroopan petostentorjuntaviraston ja Euroopan syyttäjänviraston välinen yhteistyö – Tämä säännös koskee jäsenvaltioiden viranomaisten, Europolin, Eurojustin, Euroopan syyttäjänviraston ja komission välistä yhteistyötä korruption torjunnassa. Siinä säädetään Europolin, Eurojustin, Euroopan petostentorjuntaviraston, Euroopan syyttäjänviraston ja komission antamasta teknisestä ja operatiivisesta avusta.

25 artikla: Komission tuki jäsenvaltioille ja niiden toimivaltaisille viranomaisille – Tässä säännöksessä säädetään, millä tavoin komissio tukee jäsenvaltioita ja toimivaltaisia viranomaisia tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden noudattamisessa. Kuten ehdotukseen liittyvässä tiedonannossa ilmoitettiin, komissio perustaa korruption vastaisen EU:n verkoston, jolla järkeistetään ja tuetaan olemassa olevia verkostoja ja maksimoidaan parhaiden käytäntöjen vaihto kansallisten viranomaisten ja virastojen, kansalaisyhteiskunnan ja riippumattomien asiantuntijoiden välillä.

26 artikla: Tietojenkeruu ja tilastot – Tämän säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on kerättävä tilastotietoja seuratakseen korruption torjuntaan tarkoitettujen järjestelmiensä vaikuttavuutta. Siinä luetellaan viitteellisesti ne tilastotiedot, joita jäsenvaltioiden on kerättävä, ja velvoitetaan jäsenvaltiot julkaisemaan ne vuosittain.

27 artikla: Neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS ja sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, tehdyn yleissopimuksen korvaaminen – Tällä säännöksellä korvataan voimassa olevat korruption kriminalisointia koskevat säännökset tähän direktiiviin osallistuvien jäsenvaltioiden osalta.

28 artikla: Direktiivin (EU) 2017/1371 muuttaminen – Tällä säännöksellä muutetaan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annettua direktiiviä (EU) 2017/1371. Näillä muutoksilla mukautetaan direktiivissä (EU) 2017/1371 unionin taloudellisia etuja vahingoittavan korruption torjumiseksi vahvistetut vaatimukset, jotka koskevat muun muassa luonnollisille ja oikeushenkilöille määrättäviä seuraamuksia, raskauttavia ja lieventäviä seikkoja sekä vanhentumisaikoja, tässä direktiivissä säädettyihin vaatimuksiin.

29 artikla: Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä – Komissio antaa kertomuksen tämän direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä 24 kuukautta sen jälkeen, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt, eli 18 kuukautta tämän direktiivin antamisen jälkeen.

30 artikla: Arviointi ja raportointi – Tässä säännöksessä säädetään, että sen jälkeen, kun tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä on kulunut 12 kuukautta, jäsenvaltiot raportoivat kahden vuoden välein siitä, miten ne panevat 3–6 artiklaa täytäntöön, ja että komissio laatii arviointikertomuksen.

2023/0135 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

korruption torjunnasta sekä neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS ja sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, tehdyn yleissopimuksen korvaamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 muuttamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 82 artiklan 1 kohdan d alakohdan sekä 83 artiklan 1 ja 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Korruptio on edelleen unionin tasolla merkittävä ongelma, joka uhkaa yhteiskuntien vakautta ja turvallisuutta muun muassa mahdollistamalla järjestäytyneen ja muun vakavan rikollisuuden. Korruptio heikentää demokraattisia instituutioita ja niitä yleismaailmallisia arvoja, joihin unioni perustuu, varsinkin oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa, tasa-arvoa ja perusoikeuksien suojelua. Se vaarantaa talouden kehityksen, menestyksen ja kestävyyden sekä osallistavuuden. Korruption tehokas ehkäiseminen ja torjunta edellyttää kattavaa ja monialaista lähestymistapaa. Tämän direktiivin tarkoituksena on torjua korruptiota rikosoikeudellisin keinoin mahdollistamalla nykyistä parempi rajatylittävä yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten välillä.

(2) Neuvoston puitepäätöksessä 2003/568/YOS[42] säädetään korruption kriminalisointia koskevista vaatimuksista yksityisen sektorin osalta. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla tehdyssä yleissopimuksessa sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisena Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä[43] käsitellään yleisesti tiettyjä korruption muotoja, joissa on osallisena Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai jäsenvaltioiden virkamiehiä yleensä. Nämä välineet eivät kuitenkaan ole riittävän kattavia, ja korruptio on tällä hetkellä kriminalisoitu eri jäsenvaltioissa vaihtelevasti, mikä haittaa korruption yhdenmukaista ja tehokasta torjuntaa koko unionissa. Lisäksi on ilmennyt puutteita täytäntöönpanossa sekä esteitä eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisessä yhteistyössä. Tämän direktiivin tarkoituksena on muuttaa ja

[42] Neuvoston puitepäätös 2003/568/YOS, tehty 22 päivänä heinäkuuta 2003, lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla (EUVL L 192, 31.7.2003, s. 54).

[43] Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla tehty sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskeva yleissopimus (EYVL C 195, 25.6.1997, s. 2).

laajentaa näiden välineiden säännöksiä ja määräyksiä. Koska muutoksia on paljon ja ne ovat merkittäviä, molemmat välineet olisi selkeyden vuoksi korvattava kokonaan niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo.

(3) Voimassa olevaa oikeudellista kehitystä olisi päivitettävä ja vahvistettava, jotta helpotetaan korruption tehokasta torjuntaa koko unionissa. Tällä direktiivillä pyritään kriminalisoimaan tahalliset korruptiorikokset. Aikomus ja tieto rikoksesta voidaan päätellä objektiivisista tosiseikoista. Koska tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jäsenvaltiot voivat edelleen vapaasti toteuttaa tai ylläpitää korruptiorikoksia koskevia tiukempia rikosoikeuden sääntöjä.

(4) Korruptio on kansainvälinen ilmiö, joka vaikuttaa kaikkiin yhteiskuntiin ja talouksiin. Kansallisella tai unionin tasolla hyväksyttävissä toimenpiteissä olisi otettava huomioon tämä kansainvälinen ulottuvuus. Unionin toimissa olisi tästä syystä otettava huomioon Euroopan neuvoston korruption vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön (UNODC) työ.

(5) Korruption kitkemiseksi tarvitaan sekä ehkäisy- että torjuntamekanismeja. Jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan monenlaisia ehkäiseviä, lainsäädännöllisiä ja yhteistyöhön perustuvia toimenpiteitä osana korruption torjuntaa. Vaikka korruptio on ensisijaisesti rikos ja tietyt korruption muodot määritellään kansallisessa ja kansainvälisessä oikeudessa, myös lahjomattomuusperiaatteen laiminlyöminen, ilmoittamattomat eturistiriidat tai eettisten sääntöjen vakavat rikkomiset voivat johtaa korruptioon, jos niihin ei puututa. Korruption ehkäiseminen vähentää rikosten torjunnan tarvetta ja tuottaa myös laajempia hyötyjä, sillä sen avulla lisätään kansalaisten luottamusta ja hallitaan virkamiesten toimintaa. Tehokkaat korruptionvastaiset lähestymistavat perustuvat usein toimenpiteisiin, joilla lisätään avoimuutta, edistetään etiikkaa ja lahjomattomuutta sekä säännellään eturistiriitojen, lobbauksen ja pyöröovi-ilmiön kaltaisia seikkoja. Julkisten elinten olisi pyrittävä toimimaan mahdollisimman lahjomattomasti, avoimesti ja riippumattomasti. Tämä on merkittävä osa laajempaa korruption torjuntaa.

(6) Jäsenvaltioilla olisi oltava elimiä tai yksiköitä, jotka ovat erikoistuneet korruption torjuntaan ja korruption ehkäisemiseen. Jäsenvaltiot voivat antaa jonkin elimen hoidettavaksi sekä ennalta ehkäiseviä että lainvalvontatehtäviä. Jotta varmistetaan näiden elinten toiminnan vaikuttavuus, niiden olisi täytettävä useita edellytyksiä. Elinten olisi muun muassa oltava riittävän riippumattomia ja niillä olisi oltava tarvittavat resurssit ja valtuudet voidakseen hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti.

(7) EU on sopimuspuolena korruption vastaisessa Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksessa (UNCAC), joka on kattavin korruption torjuntaa koskeva kansainvälinen oikeudellinen väline ja joka sisältää toimia korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Yleissopimuksessa edellytetään, että sen sopimuspuolet toteuttavat lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä säätääkseen rangaistavaksi lahjonnan, varojen väärinkäytön ja rahanpesun ja harkitsevat tarvittavien lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden toteuttamista muiden tekojen (kuten virka-aseman väärinkäytön, vaikutusvallan kauppaamisen ja laittoman vaurastumisen) säätämiseksi rangaistaviksi. YK:n yleiskokous hyväksyi vuonna 2021 korruption vastaisen erityisistunnon yhteydessä poliittisen julistuksen, jossa annettujen sitoumusten mukaisesti Euroopan unionin olisi mahdollisuuksien mukaan mentävä YK:n korruptiosopimuksen mukaisia vähimmäisvaatimuksia pidemmälle ja hyväksyttävä lisätoimenpiteitä korruption

ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Tämän direktiivin laadinnassa on hyödynnetty YK:n korruptiosopimuksen täytäntöönpanon tarkastelumekanismin esittämiä huomioita ja parhaita käytäntöjä.

(8) Kun otetaan huomioon korruptiouhkien kehitys ja unionin ja jäsenvaltioiden kansainvälisen oikeuden mukaiset oikeudelliset velvoitteet sekä kansallisten oikeudellisten kehysten kehitys, korruption määritelmää olisi yhdenmukaistettava edelleen kaikissa jäsenvaltioissa niin, että se kattaa korruption nykyistä laajemmin.

(9) Jotta vältetään julkisella sektorilla tapahtuvien korruptiorikosten jääminen rankaisematta, soveltamisala on määriteltävä selkeästi. Ensinnäkin virkamiehen käsitteen olisi katettava myös kansainvälisissä organisaatioissa, kuten Euroopan unionin toimielimissä, virastoissa ja elimissä ja kansainvälisissä tuomioistuimissa, työskentelevät henkilöt. Sen olisi katettava muun muassa syytetyn henkilön syyllisyyden oikeudenkäynnissä ratkaisevien kollegiaalisten elinten jäsenet sekä henkilöt, joiden on välityssopimuksen perusteella tehtävä oikeudellisesti sitova päätös välityssopimuksen osapuolten välisissä riita-asioissa. Lisäksi monet yhteisöt tai henkilöt hoitavat nykyisin julkisia tehtäviä olematta muodollisesti viranhaltijoita. Tästä syystä virkamiehen käsite määritellään siten, että se kattaa kaikki henkilöt, jotka ovat hallinto- tai oikeusvirassa joko nimitettynä tai vaaleilla valittuna tai sopimussuhteisena työntekijänä, sekä kaikki palveluja tarjoavat henkilöt, jotka käyttävät julkista valtaa ja ovat palvelun toteuttamisen osalta viranomaisten valvonnan ja seurannan alaisia, vaikka heillä ei olisi varsinaista virkasuhdetta. Tämän direktiivin soveltamiseksi tämän määritelmän olisi katettava valtion omistamissa ja valtion valvomissa yrityksissä työskentelevät henkilöt sekä julkisen palvelun tehtäviä hoitavissa omaisuudenhoitosäätiöissä ja yksityisomistuksessa olevissa yrityksissä ja niiden perustamissa tai ylläpitämissä oikeushenkilöissä työskentelevät henkilöt. Lainsäädännöllisessä virassa olevat henkilöt olisi tätä direktiiviä sovellettaessa rinnastettava virkamiehiin.

(10) Oikeudellista kehystä on vahvistettava, jotta voidaan torjua lahjontaa ja antaa lainvalvonta- ja syyttäjäviranomaisille tarvittavat välineet. Virkamiesten lahjonnassa on erotettava kaksi puolta. Lahjuksen antaminen tapahtuu, kun henkilö lupaa, tarjoaa tai antaa minkä tahansa edun vaikuttaakseen virkamieheen. Lahjuksen ottaminen tarkoittaa sitä, että virkamies pyytää tai ottaa vastaan tällaisen edun vastineeksi siitä, että hän toimii tai pidättyy toimimasta tietyllä tavalla. Direktiivissä olisi säädettävä myös yksityissektorilla tapahtuvaa lahjontaa ja muita korruption muotoja koskevat vähimmäissäännöt, sillä yksityissektorilla välittömiä uhreja ovat muun muassa epäoikeudenmukaisista vaikutuksista kärsivät yritykset, ja jokainen tarjottu tai vastaanotettu lahjus vähentää vapaata kilpailua.

(11) Sen varmistamiseksi, että virkamiehet eivät tahallisesti käytä varoja muihin tarkoituksiin kuin niihin, joihin ne on tarkoitettu, on määriteltävä rikos, johon virkamiehet syyllistyvät käyttäessään hallinnoimiaan varoja väärin. Jotta tässä direktiivissä noudatettava lähestymistapa korruption torjuntaan olisi kokonaisvaltainen, direktiivin olisi katettava myös yksityisellä sektorilla tapahtuva varojen väärinkäyttö. Jotta väärinkäyttö katsottaisiin rikokseksi, sen on tuotettava etu virkamiehelle tai kolmannelle osapuolelle.

(12) Vaikutusvallan kauppaaminen, joka perustuu sellaisten henkilöiden korruptoituneeseen toimintaan, jotka ovat tai väittävät olevansa lähellä vallankäyttäjiä ja yrittävät tarjota lupauksia päätöksentekomenettelyihin vaikuttamisesta saadakseen oikeudettomia etuja, olisi niin ikään määriteltävä rikokseksi. Tämän rikoksen

tunnusmerkistönä olisi oltava se, että yllyttäjä antaa tai lupaa antaa vaikutusvallan kauppaajalle oikeudettoman edun vastineeksi siitä, että tämä vaikuttaa laittomasti päätöksenteon tulokseen tai päätöksentekoprosessiin. Jos tällainen toiminta on tahallista, sitä olisi pidettävä rikoksena katsomatta siihen, käytettiinkö vaikutusvaltaa ja johtiko väitetty vaikuttaminen haluttuun tulokseen. Edunvalvonnan hyväksyttyjen muotojen laillista käyttämistä, jolla voidaan pyrkiä vaikuttamaan laillisesti julkiseen päätöksentekoon mutta johon ei liity oikeudettomien etujen vaihtoa, ei tulisi sisällyttää tämän rikoksen soveltamisalaan. Tällaiset edunvalvonnan muodot, kuten vaikuttamistoiminta, tapahtuvat usein säännellyssä ympäristössä juuri siksi, että näin vältetään avoimuuden puute, joka voisi tehdä niistä portin korruptioon. Toimivat eturistiriitojen ilmoittamista, pyöröovi-ilmiötä tai poliittisten puolueiden rahoitusta koskevat täydentävät säännöt voivat myös auttaa välttämään harmaita alueita ja ehkäisemään sopimatonta vaikuttamista.

(13) Lisäksi on tarpeen määritellä julkisen sektorin virka-aseman väärinkäytön muodostama rikos virkamiehen tietyn toimen lainvastaiseksi laiminlyönniksi, jolla on tarkoitus saada oikeudeton etu. Jotta tällä direktiivillä voidaan torjua korruptiota kattavasti, sitä olisi sovellettava myös yksityisellä sektorilla tapahtuvaan virka-aseman väärinkäyttöön.

(14) Oikeudenkäytön häiritseminen on rikos, jolla tuetaan korruptiota. Tästä syystä oikeudenkäytön häiritseminen on säädettävä rikokseksi, jonka tunnusmerkistöön kuuluvat fyysisen voiman käyttö, uhkailu tai pelottelu tai suostuttelu, jonka tarkoituksena on saada aikaan valheellisen todistajanlausunnon antaminen tai valheellisten todisteiden esittäminen. Säännöksen tulisi kattaa myös toimet, joilla pyritään puuttumaan todistajanlausunnon antamiseen tai todisteiden esittämiseen taikka oikeus- tai lainvalvontaviranomaisten virkatehtävien hoitoon. YK:n korruptiosopimuksen mukaisesti tätä direktiiviä sovelletaan vain sellaiseen oikeudenkäytön häiritsemiseen, joka kohdistuu korruptiorikokseen liittyvään menettelyyn.

(15) Korruptio perustuu haluun saada oikeudettomia taloudellisia ja muita etuja. Jotta vähennetään yksittäisten henkilöiden ja rikollisjärjestöjen kannustimia tehdä uusia rikoksia ja estetään henkilöitä suostumasta varojen valeomistajiksi, korruptiorikosten avulla tapahtuva vaurastuminen olisi kriminalisoitava. Tämän pitäisi vaikeuttaa laittomasti hankittujen varojen salaamista ja vähentää korruption leviämistä sekä yhteiskunnalle aiheutuvaa vahinkoa. Avoimuus auttaa toimivaltaisia viranomaisia havaitsemaan mahdollisen laittoman vaurastumisen. Esimerkiksi sellaisilla lainkäyttöalueilla, joilla virkamiesten on annettava ilmoitus varallisuudestaan säännöllisin väliajoin, muun muassa aloittaessaan tehtävässään ja lopettaessaan sen hoitamisen, viranomaiset voivat arvioida, vastaako ilmoitettu varallisuus ilmoitettuja tuloja.

(16) Laittoman vaurastumisen rikos perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2018/1673[44] säädettyihin rahanpesurikosta koskeviin sääntöihin. Sen avulla pyritään puuttumaan tapauksiin, joissa oikeusviranomaiset katsovat, ettei korruptiorikosta tai -rikoksia voida näyttää toteen. Koska laiton vaurastuminen on rahanpesun esirikos, todistustaakka on luonteeltaan erilainen. Tämä tarkoittaa, että kun laittoman vaurastumisen rikosta koskevassa rikosoikeudellisessa menettelyssä tarkastellaan sitä, onko varat saatu rikollisesta osallistumisesta korruptiorikokseen ja

[44] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1673, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 284, 12.11.2018, s. 22).

tiesikö henkilö tästä, kussakin tapauksessa olisi otettava huomioon tapauksen erityiset olosuhteet, kuten se, että varojen arvo ei ole oikeassa suhteessa syytetyn laillisiin tuloihin tai että rikollisella toiminnalla ja varojen hankinnalla on ajallinen yhteys. Ei ole tarpeen osoittaa, että henkilö on ollut tietoinen kaikista rikokseen osallistumiseen liittyvistä tosiseikoista tai olosuhteista, rikoksentekijän henkilöllisyys mukaan lukien. Kun henkilö tuomitaan jostakin tässä direktiivissä määritellystä rikoksesta, toimivaltaiset viranomaiset voivat periä takaisin laittomasti hankitut varat rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa 3 päivänä huhtikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/42/EU[45] nojalla.

(17) Jotta korruptiota voitaisiin ehkäistä kaikkialla unionissa, jäsenvaltioiden olisi säädettävä vähimmäisseuraamusten tyypit ja tasot, joita sovelletaan tässä direktiivissä määriteltyihin rikoksiin. Vankeusrangaistusten ja muiden seuraamusten tason olisi oltava riittävän korkea, jotta sillä olisi ehkäisevä vaikutus mahdollisiin rikoksentekijöihin ja jotta se heijastaisi korruption vahingollisuutta sekä sitä ensisijaista asemaa, joka toimivaltaisten viranomaisen olisi annettava tällaisten rikosten torjunnalle. Samalla seuraamusten tason olisi kuitenkin oltava oikeassa suhteessa kunkin korruptiorikoksen vakavuuteen ja vastattava unionin ja jäsenvaltioiden lainsäädännöissä vahvistettujen rikosoikeudellisten seuraamusten tasoja. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että seuraamukset pannaan täytäntöön siinä määrin kuin se on tarpeen näiden rikosten ehkäisemiseksi. Kun jäsenvaltiot harkitsevat mahdollisuutta määrätä tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista tuomittaville henkilöille lykättyjä tai ehdollisia rangaistuksia tai tuomittujen ennenaikaista tai ehdonalaista vapauttamista tai armahtamista, oikeusviranomaisten olisi voitava ottaa huomioon muun muassa kyseisten rikosten vakavuus.

(18) Tämä direktiivi ei vaikuta kurinpidollisten seuraamusten tai muiden kuin rikosoikeudellisten toimenpiteiden tai seuraamusten, kuten hallinnollisten seuraamusten, asianmukaiseen ja tehokkaaseen soveltamiseen. Seuraamukset, joita ei voida rinnastaa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin ja jotka on määrätty samalle henkilölle samasta toiminnasta, voidaan ottaa huomioon, kun henkilö tuomitaan jostakin tässä direktiivissä määritellystä rikoksesta. Rikosoikeudellisten seuraamusten osalta olisi noudatettava kaikilta osin periaatetta, joka koskee kieltoa syyttää ja rangaista rikosoikeudellisessa menettelyssä kahdesti samasta rikoksesta (*ne bis in idem*).

(19) Toimivaltaisten viranomaisten pitäisi voida määrätä vankeusrangaistuksen lisäksi tai sen vaihtoehtona seuraamuksia tai toimenpiteitä, jotka eivät välttämättä ole rikosoikeudellisia, kuten väliaikainen tai pysyvä kielto toimia julkisessa virassa tai sulkeminen julkisten hankintojen ulkopuolelle. Tällaisilla toimenpiteillä on yleisesti varoittava vaikutus, ja niillä voidaan vähentää tuomittujen rikoksentekijöiden rikosten uusimista. Jäsenvaltioiden olisi myös harkittava sellaisten menettelyjen laatimista, joilla tässä direktiivissä tarkoitetusta rikoksesta syytetty virkamies voidaan pidättää virasta tai siirtää toisiin tehtäviin. Tässä yhteydessä on kunnioitettava syyttömyysolettaman periaatetta ja oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin.

(20) Oikeushenkilöiden ei pitäisi voida välttää vastuuta käyttämällä välittäjiä, kuten niihin etuyhteydessä olevia oikeushenkilöitä, tarjoamaan, lupaamaan tai antamaan lahjus

[45] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39).

virkamiehelle niiden puolesta. Lisäksi oikeushenkilöille määrättävien sakkojen laskennassa olisi otettava huomioon kaikkien rikoksentekijään etuyhteydessä olevien oikeussubjektien, kuten emoyritysten, tytäryritysten, niihin liittyvien trustien tai samanlaisten tai vastaavien oikeussubjektien, maailmanlaajuinen liikevaihto.

(21) Jos rikoksen on tehnyt neuvoston puitepäätöksessä 2008/841/YOS[46] tarkoitettu rikollisjärjestö tai jos rikoksentekijä mahdollistaa rahanpesun käyttämällä väärin asemaansa, jäsenvaltioiden olisi säädettävä raskauttavista seikoista niiden oikeusjärjestelmissä vahvistettujen sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Vaikka näihin raskauttaviin seikkoihin sovelletaan oikeudellista harkintavaltaa, oikeusviranomaisten olisi niiden avulla voitava ottaa huomioon esimerkiksi järjestäytyneiden rikollisryhmien, poliittisten puolueiden tai vastuullisia julkisia tehtäviä hoitavien henkilöiden tekemien korruptiorikosten aiheuttamat laajemmat yhteiskunnalliset vahingot. Jäsenvaltioita ei velvoiteta säätämään tämän direktiivin mukaisista raskauttavista seikoista, jos nämä seikat ovat kansallisen lainsäädännön mukaan rangaistavia erillisinä rikoksina, joista voidaan määrätä ankarampia seuraamuksia.

(22) Kolmannen maan hyväksi harjoitettavalla korruptiolla on erityisen haitallinen vaikutus jäsenvaltioiden ja unionin demokraattisiin instituutioihin ja poliittiseen elämään. Tästä syystä jäsenvaltioiden olisi säädettävä tällaiset tilanteet kattavasta raskauttavasta seikasta. Tällaisen raskauttavan seikan olisi katettava korruptiorikokset, esimerkiksi lahjonta tai vaikutusvallan kauppaaminen, joilla pyritään luomaan etu kolmannelle maalle esimerkiksi vaikuttamalla julkiseen päätöksentekoon kyseiselle kolmannelle maalle suotuisan päätöksen aikaansaamiseksi.

(23) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään tässä direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin liittyvistä lieventävistä seikoista. Näihin lieventäviin seikkoihin sovelletaan oikeudellista harkintavaltaa, ja niiden olisi katettava tapaukset, joissa rikoksentekijät antavat tietoja viranomaisille tai tekevät niiden kanssa yhteistyötä muulla tavoin. Jos oikeushenkilöt ovat ottaneet käyttöön tehokkaita sisäistä valvontaa, etiikkaa ja vaatimustenmukaisuutta koskevia ohjelmia, myös tällaiset toimet olisi voitava katsoa lieventäväksi seikaksi. Samoin olisi harkittava lievempiä seuraamuksia, jos oikeushenkilö pian rikoksen paljastuttua luovuttaa tietoja ja toteuttaa korjaavia toimenpiteitä. Olisi kuitenkin jätettävä tuomarin tai tuomioistuimen päätettäväksi, minkä tasoinen seuraamus määrätään, kun otetaan huomioon kaikki yksittäistapaukseen liittyvät seikat.

(24) Parlamentin jäsenillä ja muilla virkamiehillä saattaa olla tutkinnalta tai syytteeseenpanolta suojaava immuniteetti tai oikeussuoja, joka auttaa vahvistamaan heidän riippumattomuuttaan suojaamalla heitä varsinkin heidän tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmaisemiinsa mielipiteisiin tai antamiinsa ääniin liittyviltä perusteettomilta kanteluilta. Tällainen immuniteetti saattaa kuitenkin estää korruptiorikosten tehokkaan tutkinnan ja syytteeseenpanon muun muassa vaikeuttamalla rikosten havaitsemista ja tutkintaa tai sellaisten henkilöiden syytteeseenpanoa, joilla ei ole immuniteettia ja jotka ovat saattaneet olla osallisina rikoksessa. Lisäksi immuniteetin soveltaminen ilman asianmukaisia menettelyjä sen poistamiseksi tapauksissa, joissa on aihetta epäillä osallistumista rikollisiin tekoihin, murentaa julkisten instituutioiden uskottavuutta. Tästä syystä olisi saatava aikaan asianmukainen tasapaino toisaalta virkamiehille heidän tehtäviään hoitaessaan suorittamien tekojen osalta myönnettävän immuniteetin tai lainkäytöllisen

[46] Neuvoston puitepäätös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta (EUVL L 300, 11.11.2008, s. 42).

koskemattomuuden ja toisaalta korruptiorikosten tehokkaan tutkinnan ja syytteeseenpanon sekä niihin liittyvien tuomioiden antamisen välillä.

(25) Jotta lisätään luottamusta syyttäjäviranomaisiin ja vähennetään koettua korruptiota jäsenvaltioissa, kansallisen lainsäädännön mukaista harkintavaltaa olla nostamatta syytteitä tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista tarkoituksenmukaisuusperiaatteen perusteella olisi käytettävä selkeiden sääntöjen ja perusteiden mukaisesti ja sillä olisi taattava asianmukaisten sisäisten kuulemisten avulla myös se, että korruptiorikosten estämistä ja oikeudellisen menettelyn tehokkuutta koskevat tavoitteet saavutetaan.

(26) Kun otetaan huomioon rikoksentekijöiden ja rikollisesta toiminnasta saadun hyödyn liikkuvuus sekä korruption torjunnassa tarvittavat monimutkaiset rajatylittävät tutkintatoimet, kaikkien jäsenvaltioiden olisi määritettävä lainkäyttövaltansa, jotta toimivaltaiset viranomaiset voivat tutkia tällaisia rikoksia ja nostaa niistä syytteitä riittävän monissa erilaisissa tapauksissa, myös silloin kun rikos on tehty kokonaan tai osittain jäsenvaltion alueella. Osana tätä velvoitetta jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niiden lainkäyttövaltaan kuuluvat myös tapaukset, joissa rikos on tehty tietojärjestelmän välityksellä kyseisen jäsenvaltion alueelta, riippumatta siitä, sijaitseeko tietojärjestelmä kyseisen valtion alueella vai ei.

(27) Jotta varmistetaan, että toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävästi aikaa suorittaa monimutkaisia tutkintoja ja toteuttaa syytetoimia, tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvanhentumisajasta, jonka puitteissa tällaisten rikosten havaitseminen, tutkinta, syytteeseenpano ja tuomioistuimen päätöksen antaminen on mahdollista riittävän pitkään sen jälkeen kun kyseiset rikokset on tehty mutta joka ei vaikuta niihin jäsenvaltioihin, jotka eivät aseta tutkintaa, syytetoimia ja täytäntöönpanoa koskevia vanhentumisaikoja.

(28) Korruptio on vaikeasti tunnistettava ja tutkittava rikollisuuden muoto, koska korruptiorikokset tehdään useimmiten osana kahden tai useamman halukkaan osapuolen välistä salahanketta eikä niillä ole välitöntä ja ilmeistä uhria, joka voisi tehdä kantelun. Tästä syystä huomattava osuus korruptiorikoksista jää havaitsematta, ja rikokseen syyllistyneet osapuolet voivat hyötyä korruptiosta saamastaan hyödystä. Mitä kauemmin korruptiorikoksen havaitsemiseen menee, sitä vaikeampaa on löytää todisteita. Tästä syystä olisi varmistettava, että lainvalvonta- ja syyttäjäviranomaisilla on asianmukaiset tutkintakeinot, jotta ne voivat kerätä merkityksellistä näyttöä korruptiorikoksista, jotka usein kohdistuvat useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi tiiviissä yhteistyössä Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) kanssa annettava viranomaisille riittävästi koulutusta myös tutkintakeinojen käytöstä, jotta ne voivat suorittaa menettelyt ja tunnistaa ja määrittää korruptiosta saadun hyödyn varojen jäädyttämisen ja menetetyksi tuomitsemisen yhteydessä. Lisäksi direktiivillä helpotetaan tietojen ja todisteiden keräämistä säätämällä lieventävien seikkojen soveltamisesta silloin kun rikoksentekijät auttavat viranomaisia.

(29) Henkilöt, jotka toimittavat toimivaltaisille viranomaisille työnsä yhteydessä saamiaan tietoja aikaisemmista, meneillään olevista tai suunnitelluista korruptiotapauksista, ovat vaarassa joutua kostotoimien kohteeksi työssään. Tällaisten väärinkäytösten paljastajien ilmoitukset voivat tehostaa sääntöjen noudattamisen valvontaa, koska niiden avulla toimivaltaiset viranomaiset voivat tehokkaasti ehkäistä ja havaita korruptiota ja nostaa siitä syytteitä. Koska on yleisen edun mukaista suojata julkisia ja yksityisiä instituutioita korruptiolta ja edistää avoimuutta, hyvää hallintotapaa ja vastuuvelvollisuutta, on huolehdittava siitä, että käytössä on tehokkaita järjestelyjä,

joiden avulla väärinkäytösten paljastajat voivat käyttää luottamuksellisia kanavia ilmoittaessaan väärinkäytöksistä toimivaltaisille viranomaisille ja joilla heitä voidaan suojella kostotoimilta. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2019/1937[47] sovelletaan perussopimuksen 325 artiklassa tarkoitettuihin ja muissa asiaa koskevissa unionin säädöksissä lähemmin täsmennettyihin ilmoituksiin unionin taloudellisia etuja vahingoittavasta laittomasta toiminnasta ja näin ollen ilmoituksiin kaikista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371[48] soveltamisalaan kuuluvista rikoksista. Direktiiviä (EU) 2019/1937 olisi sovellettava kaikista tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista ilmoittavien henkilöiden suojeluun kyseisessä direktiivissä säädetyin edellytyksin. Direktiivistä (EU) 2019/1937 johtuvien velvoitteiden lisäksi toimivaltaisten kansallisten viranomaisten olisi myös varmistettava, että henkilöille, jotka toimittavat todisteita tai tekevät muuten yhteistyötä rikostutkinnassa, annetaan tarvittavaa suojelua, tukea ja apua rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

(30) Riippumattomat kansalaisyhteiskunnan järjestöt ovat erittäin tärkeitä demokratian toiminnan kannalta, ja niillä on keskeinen rooli EU:n perustana olevien yhteisten arvojen ylläpitämisessä. Ne toimivat tärkeinä ”vahtikoirina”, jotka kiinnittävät huomiota oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuviin uhkiin, auttavat saattamaan vallanpitäjät vastuuseen ja varmistavat perusoikeuksien kunnioittamisen. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kansalaisyhteiskunnan osallistumista korruptiontorjuntatoimiin.

(31) Tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja vapaus ovat oikeusvaltion, demokraattisen vastuuvelvollisuuden, tasa-arvon ja korruption torjunnan keskeisiä edellytyksiä. Riippumattomilla ja moniarvoisilla tiedotusvälineillä, etenkin tutkivalla journalismilla, on merkittävä rooli julkisten asioiden valvonnassa, mahdollisen korruption ja integriteetin loukkausten paljastamisessa, tietoisuuden lisäämisessä ja integriteetin edistämisessä. Jäsenvaltioilla on velvollisuus taata toimittajien työympäristö, varmistaa heidän turvallisuutensa ja edistää ennakoivasti tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja vapautta. Komission suositus toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelusta, turvallisuudesta ja voimaannuttamisesta[49] sekä ehdotus direktiiviksi[50] ja komission suositus[51] julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”) sisältävät merkittäviä takeita ja vaatimuksia, joilla varmistetaan, että toimittajat, ihmisoikeuksien puolustajat ja muut toimijat voivat hoitaa tehtävänsä esteettömästi.

(32) Jäsenvaltioiden olisi kerättävä ja julkaistava tämän direktiivin soveltamista koskevia tietoja, joita komissio voi analysoida ja käyttää direktiivin seurannassa,

---

[47] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019).

[48] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

[49] Komission suositus, annettu 16 päivänä syyskuuta 2021, toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa (C(2021) 6650 final).

[50] Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”), COM(2022) 177 final.

[51] Komission suositus julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”) (C(2022) 2428 final).

täytäntöönpanossa ja arvioinnissa sekä erilaisten oikeusvaltioperiaatetta koskevien välineiden, kuten oikeusvaltiota koskevien vuosikertomusten, soveltamisessa.

(33) Jotta korruptiota voidaan torjua tuloksellisesti, on erittäin tärkeää, että korruptiorikosten ehkäisemisestä, havaitsemisesta, tutkinnasta ja syytteeseenpanosta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset vaihtavat tehokkaasti tietoja. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tietoja vaihdetaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti kansallisen ja unionin lainsäädännön mukaisesti. Tämän direktiivin, jolla on tarkoitus vahvistaa korruptiorikosten yhteiset määritelmät, olisi toimittava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien (EU) XX/2023[52], (EU) 2019/1153[53], (EU) 2016/681[54], Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1240[55], (EU) 2018/1862[56] ja (EU) 603/2013[57] sekä neuvoston päätöksen 2008/633/YOS[58] mukaisen toimivaltaisten viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja yhteistyön lähtökohtana.

(34) Korruptio on monialainen kysymys, mutta haavoittuvuudet sekä soveltuvimmat keinot niiden poistamiseksi vaihtelevat eri aloilla. Tästä syystä jäsenvaltioiden olisi tehtävä säännöllisesti arviointi, jossa yksilöidään suurimmassa korruptiovaarassa olevat alat, ja laadittava riskinhallintasuunnitelmia, joilla puututaan yksilöidyillä aloilla havaittuihin suurimpiin riskeihin muun muassa järjestämällä vähintään vuosittain kyseisten alojen erityispiirteisiin mukautettuja tiedotustoimia. Jäsenvaltiot, joilla on käytössä laajoja kansallisia korruptiontorjuntastrategioita, voivat myös käsitellä riskinarviointejaan ja

---

[52] Ks. ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja neuvoston puitepäätöksen 2006/960/YOS kumoamisesta, COM(2021) 782 final.

[53] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1153, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 122).

[54] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/681, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, matkustajarekisteritietojen (PNR) käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 132), liitteessä II oleva 6 kohta.

[55] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1240, annettu 12 päivänä syyskuuta 2018, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1), liitteessä oleva 7 kohta.

[56] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56). SIS II -järjestelmästä tehdyssä neuvoston päätöksessä viitataan epäsuorasti korruptioon rajoittamalla päätöksen soveltamisalaa esimerkiksi 8 artiklassa olevalla viittauksella eurooppalaiseen pidätysmääräykseen.

[57] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 603/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 604/2013 tehokkaaksi soveltamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 180, 29.6.2013, s. 1).

[58] Neuvoston päätös 2008/633/YOS, tehty 23 päivänä kesäkuuta 2008, jäsenvaltioiden nimeämien viranomaisten ja Europolin pääsystä tekemään hakuja viisumitietojärjestelmästä (VIS) terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi (EUVL L 218, 13.8.2008, s. 129). Viisumitietojärjestelmää koskevassa neuvoston päätöksessä viitataan lainvalvonnan osalta epäsuorasti korruptioon rajoittamalla päätöksen soveltamisalaa johdanto-osan 6 kappaleessa olevalla viittauksella eurooppalaiseen pidätysmääräykseen.

riskinhallintasuunnitelmiaan niiden puitteissa, kunhan riskejä arvioidaan ja toimenpiteitä tarkastellaan säännöllisesti. Esimerkiksi sijoittajien oleskeluoikeusjärjestelyt ovat yksi niistä aloista, joilla korruptioriski on suuri[59], ja tästä syystä niitä olisi käsiteltävä suurimmassa korruptiovaarassa olevia aloja koskevissa arvioinneissa sekä tässä direktiivissä säädetyssä jäsenvaltioiden järjestämässä koulutuksessa.

(35) Jotta sekä unionin että jäsenvaltioiden taloudellisille eduille tarjotaan samantasoinen suoja, direktiivin (EU) 2017/1371[60] säännökset olisi yhdenmukaistettava tämän direktiivin säännösten kanssa. Tätä varten unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin sovellettavien sääntöjen olisi seuraamusten, raskauttavien ja lieventävien seikkojen sekä vanhentumisaikojen osalta vastattava tässä direktiivissä säädettyjä sääntöjä.

(36) Tämän direktiivin täytäntöönpanolla on tarkoitus varmistaa, että unionin taloudellisten etujen suojan taso vastaa kansallisten taloudellisten etujen suojaa.

(37) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, joka on tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien rikosoikeudellisten seuraamusten soveltaminen korruptioon kaikissa jäsenvaltioissa, vaan se voidaan tämän direktiivin laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

(38) Rikosoikeudellisten seuraamusten soveltamisella tavoiteltu varoittava vaikutus edellyttää erityistä varovaisuutta suhteessa perusoikeuksiin. Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä ’perusoikeuskirja’, tunnustetut periaatteet, ja etenkin oikeus vapauteen ja turvallisuuteen sekä henkilötietojen suojaan, ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä, elinkeinovapaus, omistusoikeus, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen, laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien seuraamusten oikeasuhteisuuden periaate sekä *ne bis in idem* -periaate.

(39) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti Irlanti on ilmoittanut haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen.

JA/TAI

(40) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen ja

[59] Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle *Sijoittajien kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyt Euroopan unionissa*, COM(2019) 12 final, 23.1.2019.

[60] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

soveltamiseen, asetus ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.]

(41) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan. Neuvoston puitepäätös 2003/568/YOS sitoo edelleen Tanskaa, ja sitä sovelletaan Tanskaan,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

Tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat korruptioon liittyvien rikosten määritelmiä ja seuraamuksia, sekä toimenpiteet korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

1. ’korruption ehkäisemisellä’ korruption syiden ja edellytysten tunnistamista ja poistamista laatimalla ja toteuttamalla asianmukaisia toimenpiteitä sekä korruptioon liittyvien tekojen ehkäisemistä;

2. ’varoilla’ varoja tai kaikkea aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä kaikenmuotoisia, myös sähköisiä tai digitaalisia, oikeudellisia asiakirjoja tai instrumentteja, jotka ovat osoituksena tällaisten varojen omistuksesta tai osuudesta niihin;

3. ’virkamiehellä’

   (a) unionin virkamiestä taikka jäsenvaltion tai kolmannen maan kansallista virkamiestä;

   (b) muuta henkilöä, joka on nimitetty julkiseen tehtävään ja joka hoitaa julkista tehtävää jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa taikka kansainvälisessä järjestössä tai kansainvälisessä tuomioistuimessa;

4. ’unionin virkamiehellä’

   (a) unionin toimielinten, elinten, virastojen ja laitosten jäsentä sekä niiden henkilöstöön kuuluvaa henkilöä, joka rinnastetaan unionin virkamiehiin;

   (b) henkilöä, joka on virkamies tai unionin muu sopimussuhteinen työntekijä Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen tai Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen, jotka on vahvistettu neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68, jäljempänä ’henkilöstösäännöt’, mukaisesti;

   (c) henkilöä, jonka jäsenvaltio taikka julkinen tai yksityinen elin on asettanut unionin käyttöön ja joka hoitaa vastaavia tehtäviä kuin unionin virkamiehet tai muuhun henkilöstöön kuuluvat;

5. ’kansallisella virkamiehellä’ henkilöä, joka on pysyvästi tai tilapäisesti täytäntöönpanevassa tai hallinto- tai oikeusvirassa kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla, riippumatta siitä, saako hän siitä palkkaa vai ei, ja kyseisen henkilön virkaikään katsomatta. Kaikkia lainsäädännöllisessä virassa kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla olevia henkilöitä pidetään tässä direktiivissä kansallisina virkamiehinä;

6. ’velvollisuuden laiminlyönnillä’ vähintään mitä tahansa lainvastaista epälojaalia käyttäytymistä tai, tapauksen mukaan, missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavan tai sellaisessa työskentelevän henkilön työhön sovellettavien ammattisääntöjen tai -ohjeiden rikkomista;

7. ’oikeushenkilöllä’ yhteisöä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan kansallisen lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai julkisia elimiä niiden käyttäessä julkista valtaa sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä;

8. ’korkean tason virkamiehellä’ valtionpäämiehiä, keskus- ja aluehallinnon päämiehiä, keskus- ja aluehallinnon jäseniä sekä muita poliittisin perustein nimitettyjä henkilöitä, jotka hoitavat korkean tason julkista virkaa, kuten varaministereitä, valtiosihteereitä, ministerin kabinetin päälliköitä ja jäseniä ja korkeita poliittisia virkamiehiä sekä parlamentin jäseniä, sekä ylimpien tuomioistuinten, kuten perustuslakituomioistuinten ja korkeimpien oikeuksien, jäseniä ja ylimpien tarkastuselinten jäseniä.

3 artikla
Korruption ehkäiseminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheellisia toimenpiteitä, kuten tiedotus- ja valistuskampanjoita sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia, joiden tarkoituksena on lisätä tietoisuutta korruption haitallisuudesta ja vähentää yleisesti korruptiorikoksia sekä korruption riskiä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä, joilla varmistetaan mahdollisimman suuri avoimuus ja vastuuvelvollisuus julkishallinnossa ja julkisessa päätöksenteossa korruption ehkäisemiseksi.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että käytössä on keskeisiä ennalta ehkäiseviä välineitä, kuten avoin pääsy yleistä etua koskeviin tietoihin sekä toimivat säännöt, jotka koskevat eturistiriitojen ilmoittamista ja hallintaa julkisella sektorilla, virkamiesten varallisuusilmoituksia ja niiden tarkistamista sekä yksityisen ja julkisen sektorin vuorovaikutusta.

4. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä kattavia ja ajantasaisia ja kunkin toiminta-alan erityisiin riskeihin mukautettuja toimenpiteitä korruption ehkäisemiseksi sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Tällaisten toimenpiteiden on sisällettävä ainakin toimia, joilla vahvistetaan rehellisyyttä ja ehkäistään korruption mahdollisuuksia seuraavien keskuudessa:

   (a) korkean tason virkamiehet;

   (b) lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten jäsenet, mukaan lukien näiden nimittämiseen ja toimintaan liittyvät toimenpiteet, ja varmistetaan riittävä palkka ja kohtuulliset palkkataulukot.

5. Jäsenvaltioiden on tehtävä säännöllisesti arviointi, jossa yksilöidään suurimmassa korruptiovaarassa olevat alat.

Tämän arvioinnin perusteella jäsenvaltioiden on

(a) järjestettävä vähintään vuosittain yksilöityjen alojen erityispiirteisiin mukautettuja tiedotustoimia muun muassa etiikasta; ja

(b) laadittava suunnitelmia, joilla torjutaan yksilöityjen alojen huomattavimpia riskejä.

6. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa toteutettava toimenpiteitä, joilla edistetään kansalaisyhteiskunnan, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja yhteisöperustaisten järjestöjen osallistumista korruptiontorjuntatoimiin.

4 artikla

Erikoistuneet elimet

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käytössä on yksi tai useampi elin tai organisaatioyksikkö, joka on erikoistunut korruption ehkäisemiseen.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käytössä on yksi tai useampi elin tai organisaatioyksikkö, joka on erikoistunut korruption torjuntaan.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut elimet tai organisaatioyksiköt

(a) ovat toiminnallisesti riippumattomia valtiosta ja niillä on riittävästi pätevää henkilöstöä ja riittävät taloudelliset, tekniset ja teknologiset resurssit sekä tarvittavat valtuudet ja välineet hoitaakseen tehtävänsä asianmukaisesti;

(b) ovat yleisön tiedossa;

(c) asettavat toimintaansa koskevat merkitykselliset tiedot julkisesti saataville ottaen asianmukaisesti huomioon henkilötietojen suojan ja tutkimusten luottamuksellisuuden;

(d) toimivat ja tekevät päätöksiä noudattaen laissa säädettyjä avoimia menettelyjä, joilla varmistetaan lahjomattomuus ja vastuuvelvollisuus.

5 artikla

Resurssit

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten havaitsemisesta, tutkimisesta, syytteeseenpanosta tai niitä koskevien tuomioiden antamisesta vastaavilla jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on jatkuvasti riittävä henkilöstö ja riittävät taloudelliset, tekniset ja teknologiset resurssit voidakseen hoitaa tämän direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät tehtävänsä tuloksellisesti.

6 artikla
Koulutus

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sen kansallisilla virkamiehillä on riittävät resurssit ja että he saavat koulutusta voidakseen tunnistaa virkatehtäviensä yhteydessä mahdollisesti esiintyviä erilaisia

korruption muotoja ja korruptioriskejä ja reagoida ajoissa ja asianmukaisesti kaikenlaiseen epäilyttävään toimintaan.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sen lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten sekä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskevista rikostutkinnoista ja rikosoikeudellisista menettelyistä vastaavien viranomaisten henkilöstöllä on riittävät resurssit ja että se saa säännöllisin väliajoin erikoistunutta korruptiontorjuntakoulutusta.

7 artikla

Julkisella sektorilla tapahtuva lahjonta

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistaviksi, kun teko on tahallinen:

a) minkä tahansa edun lupaaminen, tarjoaminen tai antaminen suoraan tai kolmannen välityksellä virkamiehelle itselleen tai kolmannelle osapuolelle vastineeksi siitä, että kyseinen virkamies toimii virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai jättää virkavelvollisuuksiensa vastaisesti toimimatta virkatehtävissään (lahjuksen antaminen);

b) virkamiehen suoraan tai kolmannen välityksellä esittämä pyyntö, joka koskee mitä tahansa etua virkamiehelle itselleen tai kolmannelle osapuolelle tai lupausta tällaisesta edusta vastineeksi siitä, että kyseinen virkamies toimii virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai jättää virkavelvollisuuksiensa vastaisesti toimimatta virkatehtävissään, tai tällaisen edun vastaanottaminen (lahjuksen ottaminen).

8 artikla

Yksityisellä sektorilla tapahtuva lahjonta

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistaviksi, kun teko on tahallinen ja tehty taloudellisen, liiketaloudellisen tai kaupallisen taikka rahoitukseen liittyvän toiminnan yhteydessä:

a) minkä tahansa oikeudettoman edun lupaaminen, tarjoaminen tai antaminen suoraan tai kolmannen välityksellä missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavalle tai sellaisessa työskentelevälle henkilölle itselleen tai kolmannelle, jotta tämä toimii velvollisuutensa vastaisesti tai jättää velvollisuutensa vastaisesti toimimatta (lahjuksen antaminen);

b) missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavan tai sellaisessa työskentelevän henkilön suoraan tai kolmannen välityksellä esittämä pyyntö, joka koskee mitä tahansa oikeudetonta etua kyseiselle henkilölle itselleen tai kolmannelle osapuolelle tai lupausta tällaisesta edusta vastineeksi siitä, että kyseinen henkilö toimii velvollisuutensa vastaisesti tai jättää velvollisuutensa vastaisesti toimimatta, tai tällaisen edun vastaanottaminen (lahjuksen ottaminen).

9 artikla

Varojen väärinkäyttö.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistaviksi, kun teko on tahallinen:

a) sellaisen virkamiehen, jonka tehtävänä on varojen tai omaisuuden suora tai välillinen hallinnointi, suorittama varojen sitominen tai maksaminen taikka varojen osoittaminen tai käyttäminen niiden käyttötarkoituksen vastaisesti;

b) missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavan tai sellaisessa työskentelevän henkilön, jonka tehtävänä on varojen suora tai välillinen hallinnointi, taloudellisen, rahoituksellisen, liiketaloudellisen tai kaupallisen toiminnan yhteydessä suorittama varojen sitominen tai maksaminen taikka varojen osoittaminen tai käyttäminen niiden käyttötarkoituksen vastaisesti.

10 artikla

Vaikutusvallan kauppaaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistaviksi, kun teko on tahallinen:

   (a) oikeudettoman edun lupaaminen, tarjoaminen tai antaminen suoraan tai kolmannen välityksellä henkilölle tai kolmannelle osapuolelle, jotta kyseinen henkilö käyttäisi väärin tosiasiallista tai oletettua vaikutusvaltaansa tarkoituksena saada virkamieheltä oikeudetonta etua;

   (b) oikeudettoman edun pyytäminen tai vastaanottaminen suoraan tai välillisesti henkilöä tai kolmatta osapuolta varten tai tällaisen edun lupaaminen henkilölle, jotta kyseinen henkilö käyttäisi väärin tosiasiallista tai oletettua vaikutusvaltaansa oikeudettoman edun saamiseksi virkamieheltä.

2. Sillä, käytetäänkö vaikutusvaltaa vai ei tai johtaako oletettu vaikutusvalta haluttuihin tuloksiin, ei ole merkitystä sen kannalta, että 1 kohdassa tarkoitettu teko on rikosoikeudellisesti rangaistava.

11 artikla

Virka-aseman väärinkäyttö

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistaviksi, kun teko on tahallinen:

1. virkamiehen tehtäviään hoitaessaan lainvastaisesti suorittama toimi tai toimen laiminlyönti, jonka tarkoituksena on hankkia oikeudeton etu kyseiselle virkamiehelle tai kolmannelle osapuolelle;

2. missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavan tai sellaisessa työskentelevän henkilön taloudellisen, liiketaloudellisen tai kaupallisen taikka rahoitukseen liittyvän toiminnan yhteydessä velvollisuuksiensa vastaisesti suorittama toimi tai toimen laiminlyönti, jonka tarkoituksena on hankkia oikeudeton etu kyseiselle henkilölle tai kolmannelle osapuolelle.

12 artikla

Oikeudenkäytön häiritseminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistaviksi, kun teko on tahallinen:

1. suoraan tai kolmannen välityksellä tapahtuva fyysisen voiman käyttö, uhkailu tai pelottelu taikka edun lupaaminen, tarjoaminen tai antaminen perättömän lausuman aikaansaamiseksi tai todisteluun tai todisteiden esittämiseen puuttumiseksi jotakin 7–11, 13 ja 14 artiklassa tarkoitettua rikosta koskevassa menettelyssä;
2. suoraan tai kolmannen välityksellä tapahtuva fyysisen voiman käyttö, uhkailu tai pelottelu oikeuslaitoksen virkamiehen tai lainvalvonnasta vastaavan virkamiehen virkatehtävien hoitoon puuttumiseksi jonkin 7–11, 13 ja 14 artiklassa tarkoitetun rikoksen yhteydessä.

13 artikla

Korruptiorikoksilla vaurastuminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että virkamiehen suorittama sellaisten varojen tahallinen hankkiminen, hallussapito tai käyttö, joiden virkamies tietää olevan peräisin jostakin 7–12 ja 14 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta, on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistavaksi katsomatta siihen, osallistuiko kyseinen virkamies rikoksen tekemiseen.

14 artikla
Yllyttäminen, avunanto ja yritys

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yllyttäminen 7–13 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistavaksi.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että avunanto 7–13 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistavaksi.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 9 ja 11–13 artiklassa tarkoitettujen rikosten yritys on säädetty rikosoikeudellisesti rangaistavaksi.

15 artikla

Luonnollisille henkilöille määrättävät seuraamukset ja toimenpiteet

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 7–14 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat rikosoikeudelliset seuraamukset.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että

   a) 7 ja 12 artiklassa tarkoitetuista rikoksista määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta;

b) 8–11 artiklassa tarkoitetuista rikoksista määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään viisi vuotta vankeutta; ja

c) 13 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.

3. Kun kyse on 9 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, joissa vahinko on alle 10 000 euroa tai etu alle 10 000 euroa, jäsenvaltiot voivat säätää muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toimivaltainen viranomainen voi määrätä luonnollisille henkilöille, jotka on tuomittu jostakin 7–14 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta, muun muassa seuraavia seuraamuksia tai toimenpiteitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1–3 kohdan soveltamista:

(a) sakot;

(b) erottaminen, pidättäminen tai siirto julkisesta tehtävästä;

(c) kielto

i) toimia julkisessa virassa;

ii) hoitaa julkista tehtävää;

iii) toimia sellaisen oikeushenkilön palveluksessa, joka on kokonaan tai osittain kyseisen jäsenvaltion omistuksessa;

iv) harjoittaa rikoksen tekemiseen johtanutta kaupallista toimintaa;

d) vaalikelpoisuuden menettäminen, suhteutettuna rikoksen vakavuuteen; ja

e) rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;

(f) julkisen rahoituksen epääminen, myös kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen.

16 artikla

Oikeushenkilön vastuu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen 7–14 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, kun rikoksen on kyseisen oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien luonnollinen henkilö, jonka johtava asema oikeushenkilössä perustuu johonkin tai joihinkin seuraavista:

(a) oikeus edustaa oikeushenkilöä;

(b) valtuudet tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai

(c) valtuudet käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitetun henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että kyseisen oikeushenkilön hyväksi on tehty 7–14 artiklassa tarkoitettuja rikoksia,

mukaan lukien kyseisen oikeushenkilön valvonnan alaisena toimivien henkilöiden tekemät rikokset.

3. Se, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään oikeushenkilön vastuusta, ei estä rikosoikeudellista menettelyä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai avunantajina 7–14 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.

17 artikla

Oikeushenkilölle määrättävät seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 16 artiklan nojalla rikoksesta vastuuseen saatetulle oikeushenkilölle voidaan määrätä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 16 artiklan nojalla rikoksesta vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan määrätä muun muassa seuraavia seuraamuksia tai toimenpiteitä:

   (a) rikosoikeudelliset tai muut sakot, joiden enimmäismäärän on oltava vähintään 5 prosenttia oikeushenkilön, mukaan lukien siihen etuyhteydessä olevat yhteisöt, maailmanlaajuisesta liikevaihdosta sakon määräämistä koskevaa päätöstä edeltävällä tilikaudella;

   (b) julkisista varoista myönnettävien etuuksien tai tukien epääminen kyseiseltä oikeushenkilöltä;

   (c) tilapäinen tai pysyvä osallistumiskielto julkisiin hankintamenettelyihin;

   (d) kyseiselle oikeushenkilölle määrättävä väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa;

   (e) rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;

   (f) viranomaisten mahdollisuus kumota tai purkaa oikeushenkilön kanssa tehty rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskeva sopimus;

   (g) kyseisen oikeushenkilön asettaminen tuomioistuimen valvontaan;

   (h) kyseisen oikeushenkilön purkaminen tuomioistuimen päätöksellä; ja

   (i) rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

18 artikla
Raskauttavat ja lieventävät seikat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavia seikkoja pidetään 7–14 artiklassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä raskauttavina seikkoina:

   (a) rikoksentekijä on korkean tason virkamies;

   (b) rikoksentekijä on tuomittu aikaisemmin jostakin 7–14 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta;

   (c) rikoksentekijä on saanut merkittävän edun tai rikos on aiheuttanut merkittävää vahinkoa;

(d) rikoksentekijä on tehnyt rikoksen kolmannen maan hyväksi;

(e) rikoksentekijä toimii rikosten tutkintaan, syytteeseenpanoon tai tuomitsemiseen liittyvissä tehtävissä;

(f) rikos on tehty osana puitepäätöksessä 2008/841/YOS tarkoitetun rikollisjärjestön toimintaa; ja

(g) rikoksentekijä on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849[61] 2 artiklassa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen tai ilmoitusvelvollisen työntekijä tai hänellä on valtuudet joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien edustaa kyseistä ilmoitusvelvollista tai valtuudet tehdä päätöksiä kyseisen ilmoitusvelvollisen puolesta tai käyttää siinä määräysvaltaa ja hän on tehnyt rikoksen harjoittaessaan ammattitoimintaansa.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavia seikkoja pidetään 7–14 artiklassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä lieventävinä seikkoina:

(a) rikoksentekijä antaa hallinto- tai oikeusviranomaisille tietoja, joita nämä eivät olisi muutoin voineet saada ja joiden ansiosta nämä voivat

i) tunnistaa tai tuoda oikeuden eteen muut rikoksentekijät; tai

ii) löytää todisteita;

(b) rikoksentekijä on oikeushenkilö, joka on ottanut käyttöön tehokkaita sisäistä valvontaa, etiikkaa ja vaatimustenmukaisuutta koskevia ohjelmia ennen rikoksen tekemistä tai sen jälkeen; ja

(c) rikoksentekijä on oikeushenkilö, joka on rikoksen paljastuttua ilmoittanut siitä nopeasti ja vapaaehtoisesti toimivaltaisille viranomaisille ja toteuttanut korjaavia toimenpiteitä.

19 artikla

Erioikeus tai immuniteetti korruptiorikosten tutkinnassa ja syytteeseenpanossa

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kansallisille virkamiehille myönnetyt erioikeudet tai immuniteetti tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten tutkinnassa ja syytteeseenpanossa voidaan poistaa laissa etukäteen vahvistetulla objektiivisella, puolueettomalla, tehokkaalla ja läpinäkyvällä prosessilla, joka saatetaan päätökseen kohtuullisessa ajassa.

20 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kunkin jäsenvaltion on ulotettava lainkäyttövaltansa tässä direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin, kun

(a) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella;

[61] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2015/849/EU, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73–117).

(b) rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen tai hänellä on asuinpaikka kyseisessä jäsenvaltiossa;

(c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön lukuun.

2. Kun jokin tässä direktiivissä artiklassa tarkoitettu rikos kuuluu useamman jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, näiden jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä sen määrittämiseksi, mikä niistä toteuttaa rikosoikeudellisen menettelyn. Asia on tarvittaessa annettava Eurojustin käsiteltäväksi puitepäätöksen 2009/948/YOS[62] 12 artiklan mukaisesti.

3. Kunkin jäsenvaltion on 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa varmistettava, että sen lainkäyttövallan harjoittaminen ei edellytä, että syyte voidaan nostaa vain sen valtion tekemän rikoksen ilmiannon perusteella, jossa rikos tehtiin, tai uhrin rikoksen tekovaltiossa tekemän ilmoituksen perusteella.

21 artikla
Korruptiorikosten vanhentumisajat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet asettaakseen 7–14 artiklassa tarkoitettuja rikoksia koskevan vanhentumisajan, jonka puitteissa rikosten tutkinta, syytteeseenpano, oikeudenkäynti ja tuomioistuimen päätöksen tekeminen on mahdollista riittävän pitkään sen jälkeen kun kyseiset rikokset on tehty.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun vanhentumisajan on oltava vähintään

(a) viisitoista vuotta rikoksen tekohetkestä 7 ja 12 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(b) kymmenen vuotta rikoksen tekohetkestä 8–11 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(c) kahdeksan vuotta rikoksen tekohetkestä 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat vahvistaa lyhyemmän vanhentumisajan edellyttäen, että vanhentumisajan kuluminen voidaan katkaista tai keskeyttää määrättyjen toimien yhteydessä ja että keskeyttämistä ja vanhentumisaikoja koskevat sovellettavat säännöt eivät haittaa oikeudellisen menettelyn tehokkuutta ja seuraamusten varoittavaa soveltamista. Tällaisen vanhentumisajan on oltava vähintään

(a) kymmenen vuotta 7 ja 12 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(b) kahdeksan vuotta 8–11 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta.

(c) viisi vuotta 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vankeusrangaistus voidaan panna lopullisen tuomion perusteella täytäntöön vähintään

(a) viidentoista vuoden ajan lopullisen tuomion antamisesta 7 ja 12 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

[62] Neuvoston puitepäätös 2009/948/YOS, tehty 30 päivänä marraskuuta 2009, rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta (EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42).

(b) kymmenen vuoden ajan lopullisen tuomion antamisesta 8–11 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(c) kahdeksan vuoden ajan lopullisen tuomion antamisesta 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta.

5. Poiketen siitä, mitä 4 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat vahvistaa lyhyemmän vanhentumisajan edellyttäen, että vanhentumisajan kuluminen voidaan katkaista tai keskeyttää määrättyjen toimien yhteydessä ja että keskeyttämistä ja vanhentumisaikoja koskevat sovellettavat säännöt eivät haittaa oikeudellisen menettelyn tehokkuutta ja seuraamusten varoittavaa soveltamista. Tällaisen vanhentumisajan on oltava vähintään

(a) kymmenen vuotta lopullisen tuomion antamisesta 7 ja 12 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(b) kahdeksan vuotta lopullisen tuomion antamisesta 8–11 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(c) viisi vuotta lopullisen tuomion antamisesta 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta.

22 artikla
Rikoksista ilmoittavien tai tutkinnassa avustavien henkilöiden suojelu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että direktiiviä (EU) 2019/1937 sovelletaan 7–14 artiklassa tarkoitettujen rikosten ilmoittamiseen ja tällaisista rikoksista ilmoittavien henkilöiden suojeluun.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että henkilöille, jotka ilmoittavat tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista ja toimittavat todisteita tai tekevät muulla tavoin yhteistyötä tällaisten rikosten tutkintaa, syytteeseenpanoa tai tuomitsemista varten, annetaan tarvittavaa suojelua, tukea ja apua rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

23 artikla
Tutkintakeinot

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten tutkinnasta tai syytteeseenpanosta vastaavilla henkilöillä, yksiköillä tai muilla tahoilla on käytettävissään tehokkaat tutkintakeinot, esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten torjunnassa käytettävät keinot.

24 artikla
Jäsenvaltioiden viranomaisten, komission, Europolin, Eurojustin, Euroopan petostentorjuntaviraston ja Euroopan syyttäjänviraston välinen yhteistyö

Rajoittamatta rajatylittävää yhteistyötä ja keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevien sääntöjen soveltamista jäsenvaltioiden viranomaisten, Europolin, Eurojustin, Euroopan syyttäjänviraston, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) ja komission on tehtävä yhteistyötä toistensa kanssa toimivaltansa mukaisesti tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten torjumiseksi. Sitä varten Europolin, Eurojustin, Euroopan syyttäjänviraston, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) ja komission on annettava tarvittaessa toimivaltuuksiensa

mukaisesti teknistä ja operatiivista apua, jotta toimivaltaisten viranomaisten on helpompi koordinoida tutkinta- ja syytetoimia.

25 artikla
Komission tuki jäsenvaltioille ja niiden toimivaltaisille viranomaisille

1. Komissio tukee tarvittaessa jäsenvaltioita ja toimivaltaisia viranomaisia niiden tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämisessä.

2. Komissio laatii yleiskatsauksen unionissa esiintyvistä alakohtaisista korruptioriskeistä ja helpottaa jäsenvaltioiden ja asiantuntijoiden välistä tietojenvaihtoa koko unionissa.

3. Komissio aikoo korruption vastaisen EU:n verkoston avulla erityisesti

   (a) helpottaa yhteistyötä ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden korruption torjunnasta vastaavien toimijoiden, asiantuntijoiden, tutkijoiden ja muiden sidosryhmien välillä;

   (b) täydentää esimerkiksi 3 artiklassa ja 18 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja toimia laatimalla parhaita käytäntöjä, ohjeaineistoa ja menetelmiä.

4. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioille unionin tasolla saatavilla olevista taloudellisista resursseista, joita voidaan myöntää jäsenvaltioille korruption torjuntaan.

26 artikla
Tiedonkeruu ja tilastot

1. Jäsenvaltioiden on kerättävä tilastotietoja tämän direktiivin 7–14 artiklassa tarkoitetuista rikoksista.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilastotietojen tulee sisältää ainakin seuraavat:

   (a) ilmoitettujen tapausten lukumäärä;

   (b) tutkittujen tapausten lukumäärä;

   (c) nostettujen syytteiden lukumäärä;

   (d) rikostutkinnan keskimääräinen kesto;

   (e) asioiden tuomioistuinkäsittelyjen keskimääräinen kesto ensimmäisessä oikeusasteessa, toisessa oikeusasteessa ja kassaatiotuomioistuimessa;

   (f) tuomioiden lukumäärä;

   (g) niiden luonnollisten henkilöiden lukumäärä, jotka on tuomittu ja joille on määrätty seuraamuksia, mainiten erikseen virkamiesten ja korkean tason virkamiesten lukumäärä;

   (h) niiden oikeushenkilöiden lukumäärä, jotka on saatettu vastuuseen ja joille on määrätty seuraamuksia;

   (i) tuomioistuinten hylkäämien korruptiotapausten lukumäärä, jossa erotellaan aineellisin ja muin perustein tehdyt hylkäämiset ja johon sisältyvät tuomioistuinten ulkopuoliset sovitteluratkaisut;

   (j) kustakin 7–14 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta määrättävien seuraamusten tyypit ja tasot;

(k) niiden tuomioiden lukumäärä, joista on annettu armahdus, sekä virkamiesten ja korkean tason virkamiesten saamien armahdusten lukumäärä.

3. Jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain kesäkuun 1 päivään mennessä koneellisesti luettavassa ja eritellyssä muodossa 2 kohdassa tarkoitetut tilastotiedot edelliseltä vuodelta ja ilmoitettava komissiolle julkaisemisesta.

27 artikla

Neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS ja sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, tehdyn yleissopimuksen korvaaminen

1. Korvataan puitepäätös 2003/568/YOS niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, tämän kuitenkaan vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuksiin noudattaa määräaikaa, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu puitepäätös osaksi kansallista lainsäädäntöä.

   Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia puitepäätökseen 2003/568/YOS pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

2. Korvataan yleissopimus sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo.

   Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia mainittuun yleissopimuksen pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

28 artikla

Unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetun direktiivin (EU) 2017/1371 muuttaminen

Muutetaan direktiivi (EU) 2017/1371 seuraavasti:

(1) Lisätään 2 artiklan 1 kohtaan c alakohta seuraavasti:

”c) ’korkean tason virkamiehillä’ korruption torjunnasta annetun direktiivin (EU) XXX 2 artiklan 8 kohdassa määriteltyjä virkamiehiä.”

(2) Korvataan 4 artiklan 2 kohdassa ilmaus ”tahallinen lahjuksen ottaminen ja tahallinen lahjuksen antaminen” ilmauksella ”julkisella sektorilla tapahtuva tahallinen lahjuksen ottaminen ja tahallinen lahjuksen antaminen” sekä ilmaus ”lahjuksen ottamisella” ilmauksella ”julkisella sektorilla tapahtuvalla lahjuksen ottamisella” ja ilmaus ”lahjuksen antamisella” ilmauksella ”julkisella sektorilla tapahtuvalla lahjuksen antamisella”.

(3) Korvataan 7 artiklan 3 kohta seuraavasti:

”3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklassa sekä 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rikoksista määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, jos niistä aiheutuu merkittävää vahinkoa tai etua.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta rikoksesta määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään viisi vuotta vankeutta, jos siitä aiheutuu merkittävää vahinkoa tai etua.

Edellä 3 artiklan 2 kohdan a, b ja c alakohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista aiheutunut vahinko tai etu on oletettava merkittäviksi silloin, kun kyse on yli 100 000 eurosta.

Jollei 2 artiklan 2 kohdasta muuta johdu, 3 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetuista rikoksista aiheutunut vahinko tai etu on aina oletettava merkittäväksi.”

(4) Korvataan 7 artiklan 4 kohta seuraavasti:

”4. Kun kyse on 3 artiklan 2 kohdan a, b tai c alakohdassa tai 4 artiklan 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuista rikoksista, joissa vahinko on alle 10 000 euroa tai etu alle 10 000 euroa, jäsenvaltiot voivat säätää muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia.”

(5) Lisätään 7 artiklaan 6 kohta seuraavasti:

”7. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luonnollisille henkilöille, jotka on tuomittu jostakin tässä direktiivissä tarkoitetusta rikoksesta, voidaan määrätä korruption torjunnasta annetun direktiivin (EU) XXX 15 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja seuraamuksia tai toimenpiteitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1–5 kohdan soveltamista.”

(6) Korvataan 8 artikla seuraavasti:

”*8 artikla*

Raskauttavat ja lieventävät seikat

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että korruption torjunnasta annetun direktiivin (EU) XXX 18 artiklassa tarkoitettuja seikkoja pidetään raskauttavina ja lieventävinä seikkoina tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten osalta.”

(7) Korvataan 9 artikla seuraavasti:

”9 artikla

Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 6 artiklan nojalla rikoksista vastuuseen saatetulle oikeushenkilölle määrätään tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 6 artiklan nojalla rikoksista vastuuseen saatetuille oikeushenkilöille määrättäviin seuraamuksiin ja toimenpiteisiin kuuluvat korruption torjunnasta annetun direktiivin (EU) XXX 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut seuraamukset ja toimenpiteet.”

8) Korvataan 12 artiklan 2, 3 ja 4 kohta seuraavasti:

”2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun vanhentumisajan on oltava vähintään

(a) viisitoista vuotta rikoksen tekohetkestä 3 artiklassa ja 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(b) kymmenen vuotta rikoksen tekohetkestä 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat vahvistaa lyhyemmän vanhentumisajan edellyttäen, että vanhentumisajan kuluminen voidaan katkaista tai keskeyttää määrättyjen toimien yhteydessä ja että keskeyttämistä ja vanhentumisaikoja koskevat sovellettavat säännöt eivät haittaa oikeudellisen menettelyn tehokkuutta ja seuraamusten varoittavaa soveltamista. Tällaisen vanhentumisajan on oltava vähintään

a) kymmenen vuotta 3 artiklassa ja 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta;

b) kahdeksan vuotta 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vankeusrangaistus voidaan panna lopullisen tuomion perusteella täytäntöön vähintään

(a) viidentoista vuoden ajan lopullisen tuomion antamisesta 3 artiklassa ja 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(b) kymmenen vuoden ajan lopullisen tuomion antamisesta 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta.

5. Poiketen siitä, mitä 4 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat vahvistaa lyhyemmän vanhentumisajan edellyttäen, että vanhentumisajan kuluminen voidaan katkaista tai keskeyttää määrättyjen toimien yhteydessä ja että keskeyttämistä ja vanhentumisaikoja koskevat sovellettavat säännöt eivät haittaa oikeudellisen menettelyn tehokkuutta ja seuraamusten varoittavaa soveltamista. Tällaisen vanhentumisajan on oltava vähintään

(a) kymmenen vuotta lopullisen tuomion antamisesta 3 artiklassa ja 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta;

(b) kahdeksan vuotta lopullisen tuomion antamisesta 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta.”

29 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [18 kuukautta hyväksymisestä]. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

30 artikla

Arviointi ja raportointi

1. Komissio antaa viimeistään [24 kuukauden kuluttua tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän direktiivin noudattamiseksi.

2. Jäsenvaltioiden on lähetettävä komissiolle kahden vuoden välein [sen jälkeen kun on kulunut 12 kuukautta tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä] kolmen kuukauden kuluessa kertomus, jossa esitetään yhteenveto 3–6 artiklan täytäntöönpanosta ja niiden mukaisesti toteutetuista toimista.

3. Komissio antaa viimeistään [48 kuukauden kuluttua tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan tämän direktiivin lisäarvoa korruption torjunnan kannalta. Kertomuksessa on käsiteltävä myös tämän direktiivin vaikutusta perusoikeuksiin ja -vapauksiin. Komissio päättää tarvittaessa asianmukaisista jatkotoimista tämän arvion perusteella.

31 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

32 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*